Zerbst, St.- u. Kr.bibl., Msc. 1, fol. 2r

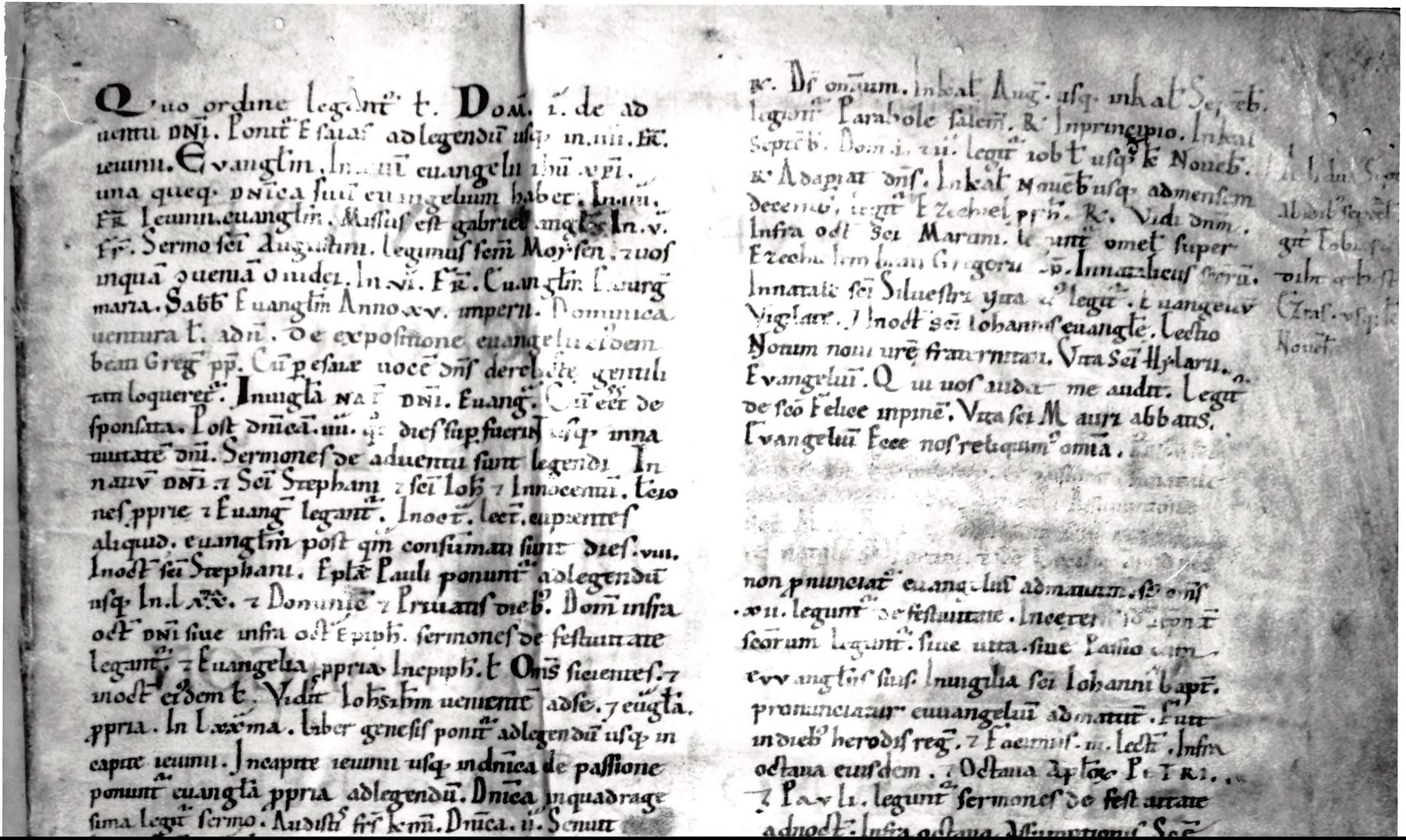

Quo ordine legant̄ t. Dom̄. i. de ad
uentu dn̄i. Ponit̄ Esaias adlegendū usq; in .iiii. Fr̄.
ieiunii. Euanglm̄. Initiū euangelii ihū xp̄i.
una queq; dn̄ica suū euangelium habet. In .iiii.
Fr̄. Ieiunii. euanglm̄. Missus est gabriel angls. In .v.
Fr̄. Sermo sc̄i Augustini. legimus sc̄m Moysen. 7 uos
inquā ꝯueniā o iudei. In .vi. Fr̄. Euanglm̄. Exurg̃
maria. Sabb̄ Euanglm̄ Anno xv. imperii. Dominica
uentura t. adū. De expositione euangelii eiusdem
beati Greḡ pp̄. Cū p̄sensit uocē dn̄s derelicte gentili
tati loqueret̄. In uigl̄a nat̄ dn̄i. Euanḡ. Cū eet̄ de
sponsata. Post dn̄icā .iiii. q̄t dies sup̄fuerit usq; in na
tiuitate dn̄i. Sermones de aduentu sunt legendi. In
natiū dn̄i 7 Sc̄i Stephani 7 sc̄i Ioh̄ 7 Innocentū. lectio
nes p̄prie 7 Euanḡ legant̄. In noct̄. lect̄. cupientes
aliquid. euanglm̄ post qm̄ consūmati sunt dies .viii.
In oct̄ sc̄i Stephani. Ep̄le Pauli ponunt̄ adlegendū
usq; In .lxx. 7 Dominice 7 Priuatis dieb;. Dom̄ infra
oct̄ dn̄i siue infra oct̄ Epiph̄. sermones de festiuitate
legant̄. 7 Euangelia p̄pria. In epiph̄. t. Om̄s sitientes. 7
in oct̄ eiusdem t. Vidit Ioh̄s ih̄m uenientē ad se. 7 euḡla
p̄pria. In lxxma. liber genesis ponit̄ adlegendū usq; in
capite ieiunii. In capite ieiunii usq; in dn̄ica de passione
ponunt̄ euangla p̄pria adlegendū. Dn̄ica in quadrage
sima legit̄ sermo. Audisti fr̄s k̄mi. Dn̄ica. ii. Semet

R. Ds omnium. In kal Aug̃. usq; in kal Septeb.
legunt̄ Parabole salem̄. R. In principio. In kal
Septeb. Dom. i. 7 ii. legit̄ Iob t. usq; k Noueb.
R. Adaperiat dn̄s. In kal Noueb usq; ad mensem
decembr̄. legit̄ Ezechiel p̄ph̄. R. Vidi dn̄m.
Infra oct̄ Sc̄i Martini. legunt̄ omel super
Ezechielem beati Gregorii pp̄. In natalicius [illegible].
In natali sc̄i Siluestri uita eius legit̄. Euangelium
Vigilate. In oct̄ sc̄i Iohannis euangl̄e. Lectio
Nouum non est uestre fraternitati. Vita Sc̄i Hylarii.
Euangeliū. Qui uos audit me audit. Legit̄
de sc̄o Felice in p̄inē. Vita sc̄i Mauri abbatis.
Euangeliū Ecce nos reliquimus omnia.

non p̄nunciat̄ euangelius ad matutin. sed omnes
.xii. legunt̄ de festiuitate. In ceteri[illegible]
sc̄orum legunt̄. siue uita. siue Passio cum
euanglis suis. In uigilia sc̄i Iohannis bapt̄.
pronunciatur euangeliū ad matut. Fuit
in dieb; herodis reg̃. 7 Faciemus .iii. lect̄. Infra
octaua eiusdem. 7 Octaua ap̄lor Petri.
7 Pauli. legunt̄ sermones de festiuitate
ad noct̄. Infra octaua Assumptionis Sc̄e

In kal. Sep
Ab oct̄ Sept
git Tob
[illegible]
Ezras. usq;
Nouet.

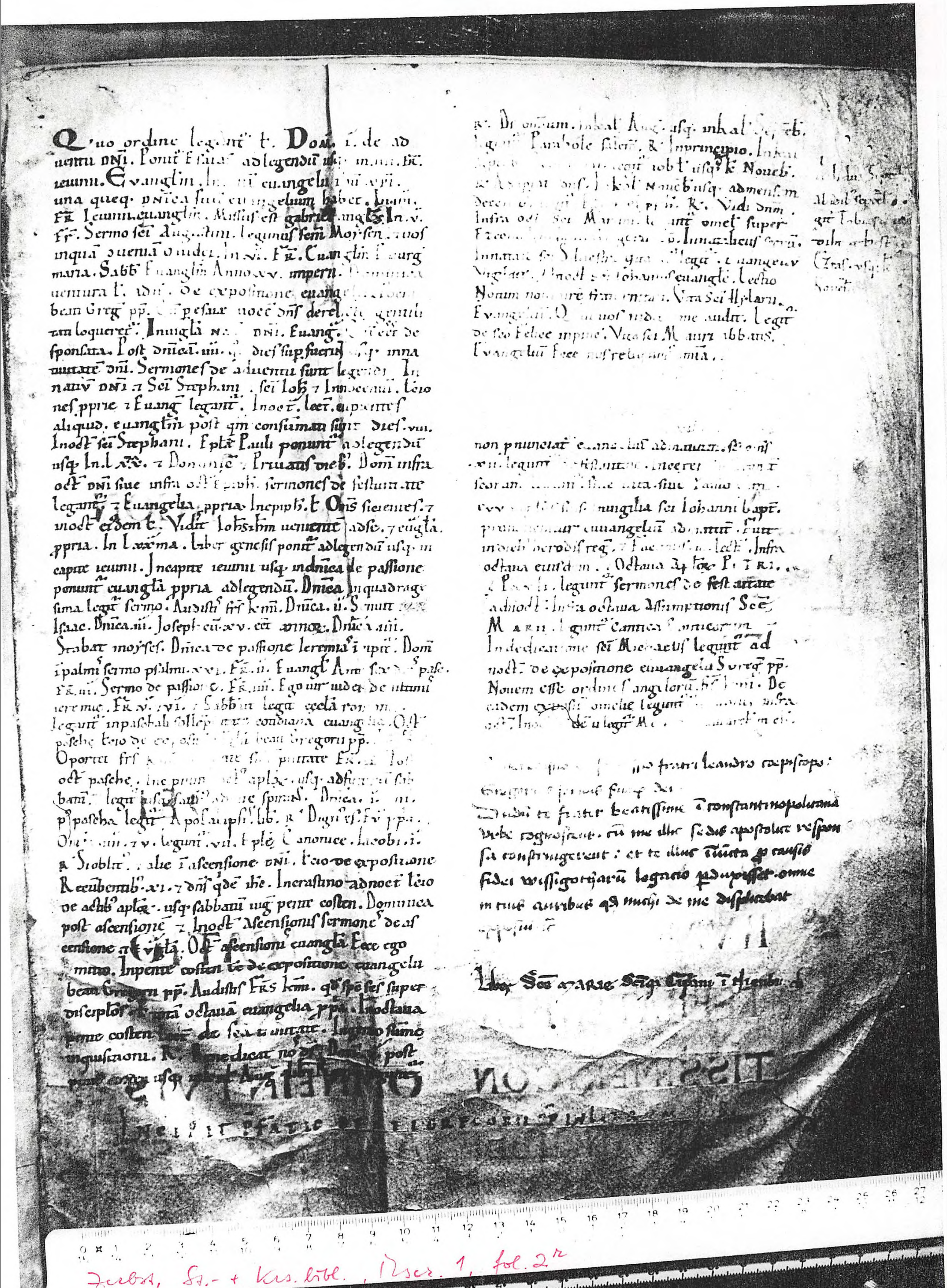

Quo ordine legantur. Dom. I. de ad
uentu dni. Ponitur Esaias ad legendum usque in .iiii. fer.
ieiunii. Euangelium. In [illegible] euangelii [illegible]
una queque dominica suum euangelium habet. In .iiii.
fer. ieiunii euangelium. Missus est gabriel angelus. In .ui.
fer. Sermo sci Augustini. Legimus sanctum Moysen. Uos
inquam conuenio o iudei. In .uii. fer. Euangelium. Exurgens
maria. Sabb. Euangelium Anno xu. imperii. Dominica
[illegible] dni. De expositione euangelii lectio
beati Greg. pp. [illegible] uoce dns derelictis [illegible]
tam loqueretur. In uigilia natalis dni. Euang. Cum esset de
sponsata. Post dominicam .iiii. si dies superfuerint usque in na
tiuitate dni. Sermones de aduentu sunt legendi. In
natiu. dni et Sci Stephani. Sci Ioh. et Innocentium. Lectio
nes proprie et Euang. legantur. In noct. lect. [illegible]
aliquod. euangelium post quem consummati sunt dies .viii.
In noct. sci Stephani. Epistole Pauli ponuntur ad legendum
usque in .lxx. et Dominicis et Priuatis diebus. Dom. infra
oct. dni siue infra oct. epiph. sermones de festiuitate
leguntur et Euangelia propria. In epiph. lc. Omnes sitientes. et
in oct. eiusdem lc. Uidit Iohannes ihm uenientem ad se. et euangelia
propria. In lxxma. liber genesis ponitur ad legendum usque in
capite ieiunii. In capite ieiunii usque in dominica de passione
ponuntur euangelia propria ad legendum. Dominica in quadrage
sima legitur sermo. Audistis fratres karissimi. Dnica. ii. Senuit
Isaac. Dnica. iii. Ioseph cum xvi. esset annorum. Dnica. iiii.
Stabat moyses. Dnica de passione Ieremias in principio. Dom.
in palmis sermo psalmi. xxi. Fer. ii. Euangelium Ante sex dies pasce.
Fer. iii. Sermo de passione. Fer. iiii. Ego uir uidens de [illegible]
ieremie. Fer. v. vi. et Sabbato legitur [illegible]
leguntur in paschali [illegible] concordantia euangelia. Oct.
pasche lectio de expositione euangelii beati Gregorii pp.
Oportet fratres [illegible] pietate. Fer. [illegible]
oct. pasche. Inc. primum actus apostolorum usque ad finem sab
bati. legitur [illegible] spiritus. Dnica. i. ii.
post pascha legitur Apocalypsis lib. R. Dignus es domine [illegible]
Dnica. iiii. et v. leguntur. vii. Epistole Canonice. Iacobi. i.
R. Si oblitus. [illegible] in ascensione dni. Lectio de expositione
Recumbentibus xi. et dns quidem ihc. In crastino ad noct. lectio
de actibus apostolorum. usque sabbatum uigilie pentecosten. Dominica
post ascensionem et In noct. Ascensionis sermones de as
censione [illegible]. Oct. ascensionis euangelia. Ecce ego
mitto. In pentecosten lc. de expositione euangelii
beati Gregorii pp. Audistis Fratres karissimi. quia spiritus sanctus super
discipulos [illegible] octauam euangelia propria. In octaua
pentecosten [illegible] de sca trinitate. In [illegible] summo
inquisitionis. R. Benedicat nos [illegible] post
pentecosten usque [illegible]

R. Di omnium. in kal. Aug. usque in kal. [illegible]
leguntur Parabole salomonis. R. In principio. In kal.
[illegible] tob. usque K. Nouemb.
R. Adaperiat dns. In kal. Nouemb. usque ad mensem
Decem [illegible] R. Uidi dnm.
Infra oct. Sci Martini legitur omnes super
[illegible] lc. In machabeus [illegible]
In natali sci Matthei [illegible] legitur. Euangelium
Uigilate. In noct. sci Iohannis euangeliste. Lectio
Nonum [illegible]. Uita Sci Hylarii.
Euangelium. Qui uos audit me audit. Legitur
de sco Felice in primo. Uita sci Mauri abbatis.
Euangelium Ecce nos reliquimus omnia.

non pronunciat euangelium ad matutinas. Sed omnis
[illegible] leguntur [illegible] festiuitatem [illegible]
scorum. [illegible] siue [illegible] siue [illegible]
[illegible] euangelia sci Iohannis bapt.
[illegible] euangelium ad [illegible]. Fuit
in diebus herodis regis. [illegible] lect. Infra
octaua eiusdem. Octaua apostolorum PETRI
et Pauli. leguntur sermones de festiuitate
ad noct. Infra octaua Assumptionis Sce
MARIE. leguntur Cantica Canticorum.
In dedicatione sci Michaelis leguntur ad
noct. de expositione euangelii S. Greg. pp.
Nouem esse ordines angelorum. [illegible]. De
eadem [illegible] omelie leguntur [illegible] infra
oct. [illegible]

[illegible] fratri leandro coepiscopo:
Gregorius servus servorum dei
[illegible] te frater beatissime in constantinopolitana
urbe cognoscens. cum me illic sedis apostolice respon
sa constringerent: et te illuc iniuncta pro causis
fidei wissigotharum legatio perduxisset. omne
in tuis auribus quod michi de me displicebat
exposui [illegible]

Liber Sce MARIE Scique Cipriani in Nienburch

[illegible] Sep.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Nouemb.

Zerbst, St.- + Kr.bibl., Mscr. 1, fol. 2r

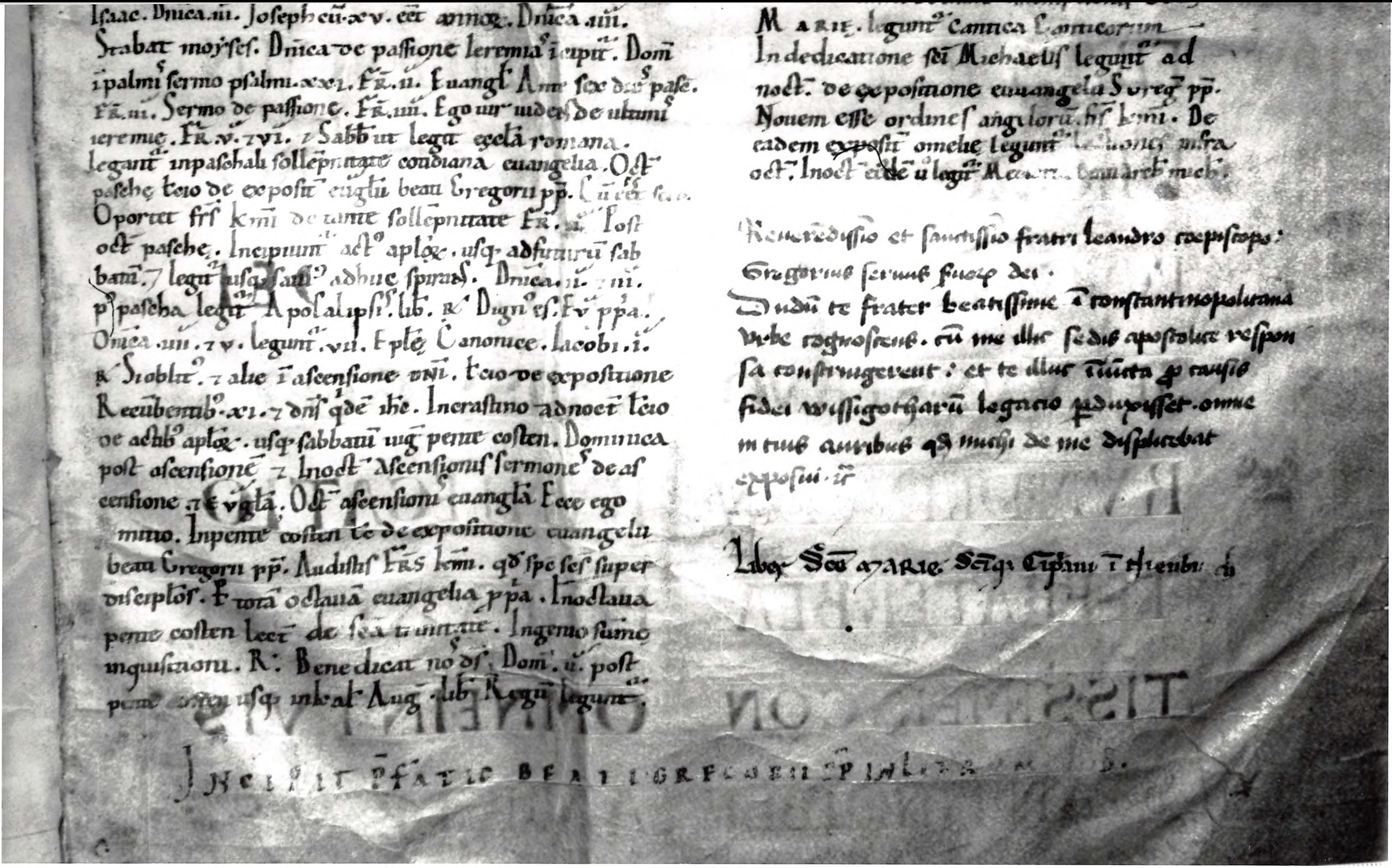

Isaac. Dnica iii. Joseph cu xv. eet annor. Dnica iiii.
Stabat moyses. Dnica de passione Ieremias incipit. Dom
in palmis sermo psalmi xxi. Fr. ii. Euangl Ante sex dies pasc.
Fr. iii. Sermo de passione. Fr. iiii. Ego uir uidens de ultimis
ieremie. Fr. v. et vi. et Sabb ut legit eccla romana.
legant in paschali sollempnitate cotidiana euangelia. Oct
pasche tercio de exposit euglii beati Gregorii pp. Cum esset sero.
Oportet frs karmi de hac tante sollempnitate Fr. ii. Post
oct pasche. Incipiunt act aplor. usq ad futurum sab
batum. et legit usq saulus adhuc spirans. Dnica ii. et iii.
p pascha legit Apocalipsis lib. R Dignus es. Ev ppa.
Dnica iiii. et v. legunt vii. Eple Canonice. Iacobi i.
R Si oblitus. et alie in ascensione dni. tercio de expositione
Recumbentib xi. et dns qde ihc. Incrastino ad noct tercio
de actib aplor. usq sabbatum uig pente costen. Dominica
post ascensionem et In oct Ascensionis sermones de as
censione et evglia. Oct ascensionis euangla Ecce ego
mitto. In pente costen te de expositione euangelii
beati Gregorii pp. Audistis Frs karmi. qd sps ses super
discipulos. Et tota octaua euangelia ppa. In octaua
pente costen lect de sca trinitate. Ingenio sumo
inquisitionis. R. Benedicat nos ds. Dom. ii. post
pente costen usq in kal Aug. lib Regum legunt.

Marie. legunt Cantica Canticorum
In dedicatione sci Michaelis legunt ad
noct. de expositione euangelii S Greg pp.
Nouem esse ordines angelorum. frs karmi. De
eadem exposit omelie legunt lectiones infra
oct. In oct eidem ii legit Mem[illegible] beati arch mich.

Reuerendissimo et sanctissimo fratri leandro coepiscopo:
Gregorius seruus seruorum dei.
Dudum te frater beatissime in constantinopolitana
urbe cognoscens. cum me illic sedis apostolice respon
sa constringerent: et te illuc iniuncta pro causis
fidei wissigothorum legatio perduxisset. omne
in tuis auribus quod michi de me displicebat
exposui. et

Liber Sce Marie. Sergii Cipriani et [illegible]

INCIPIT PFATIO BEATI GREGORII EPI IN LIB[illegible]

Zeitz, St.- u. Ks.-bibl., Msc. 1, fol. 2v

Zerbst. Hs. 1, Bl. 2

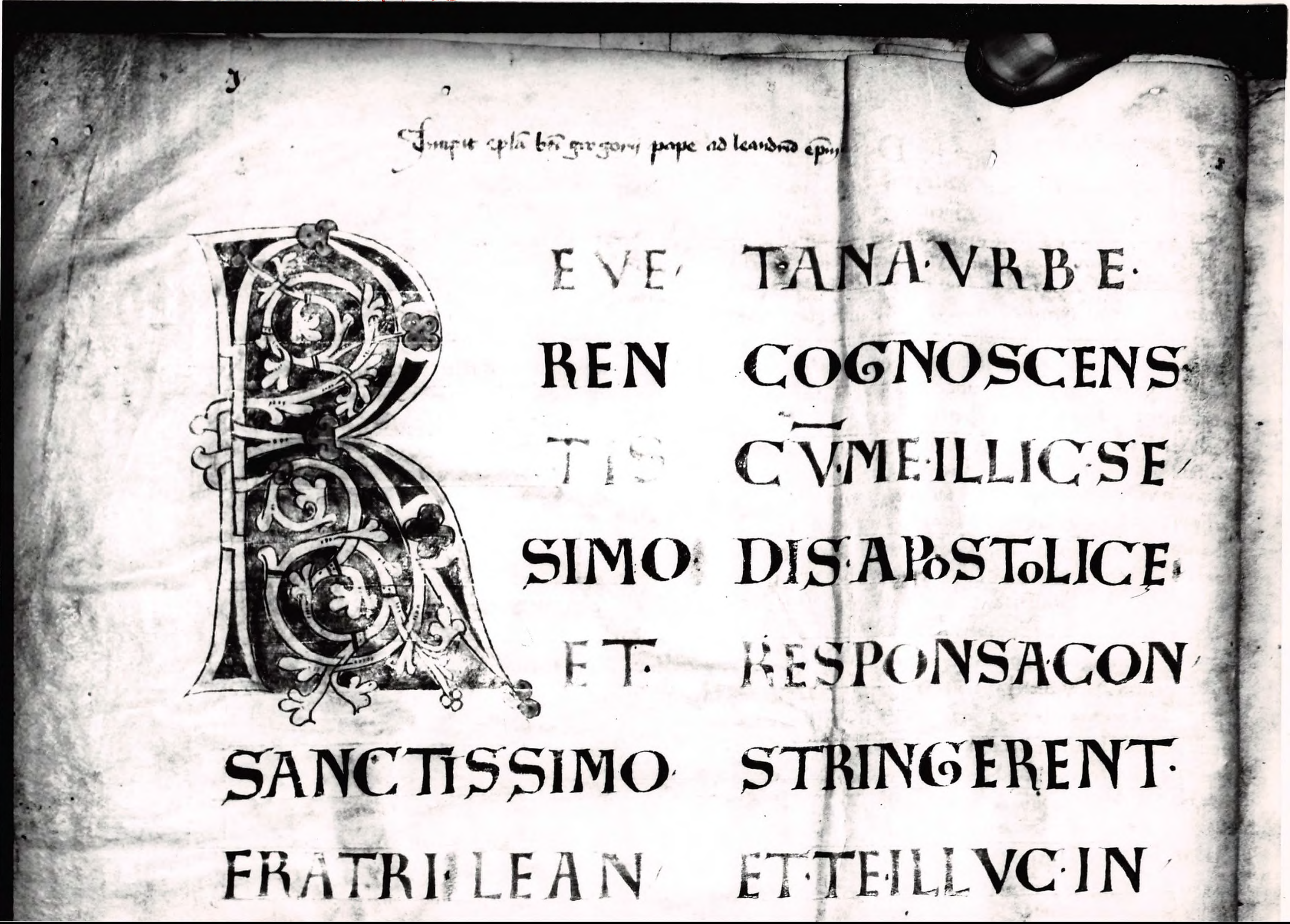

Incipit ep̄la bt̄i gregorij pape ad leandrū ep̄m

REVE
REN
TIS
SIMO·
ET·
SANCTISSIMO·
FRATRI· LEAN

TANA·VRBE·
COGNOSCENS·
CV̄M·E·ILLIC·SE
DIS·APOSTOLICE·
RESPONSACON
STRINGERENT·
ET·TE·ILLVC·IN

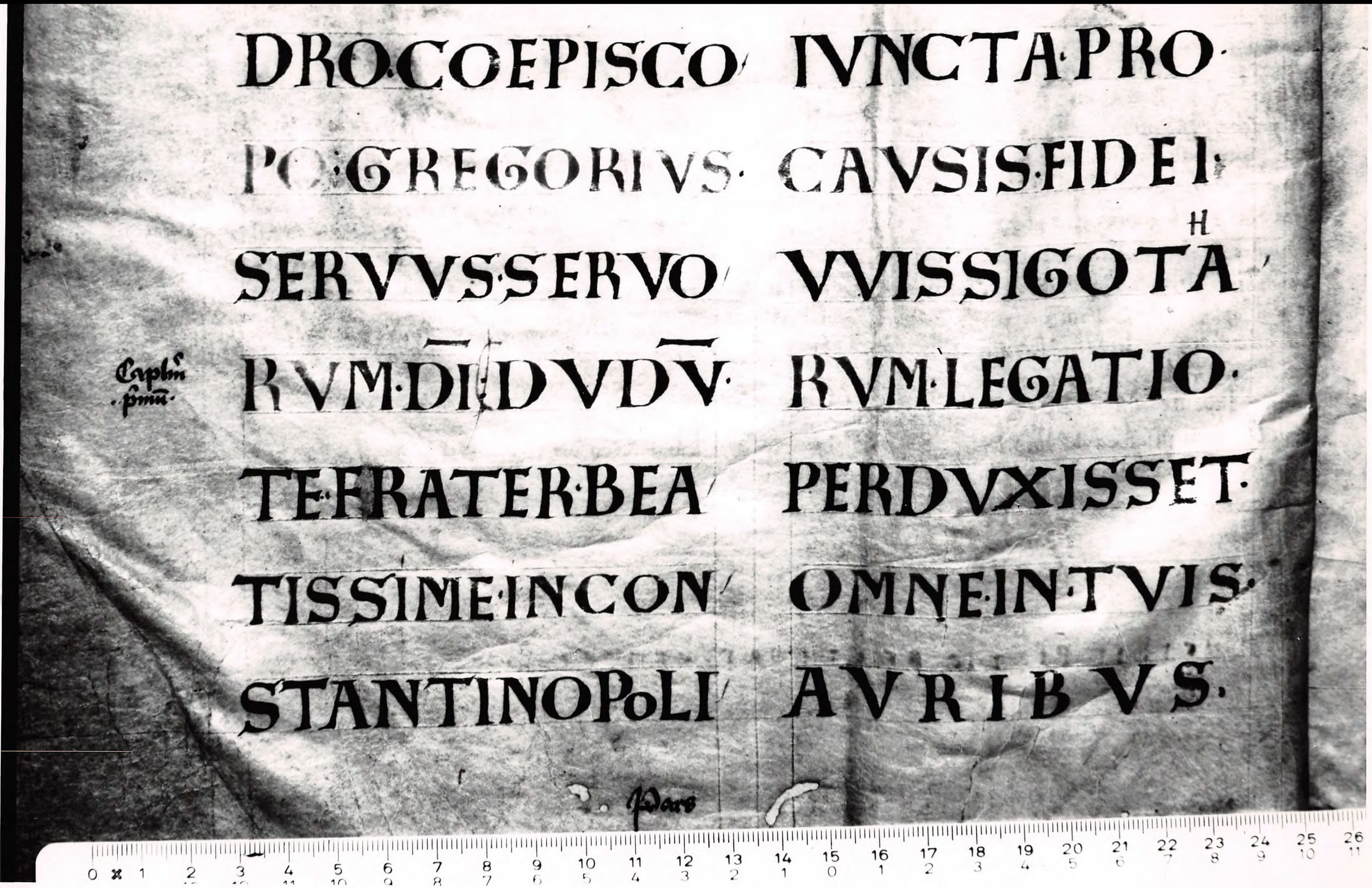

DRO·COEPISCO
PO·GREGORIVS·
SERVVS·SERVO
Caplm ·pmū·
RVM·DĪ·DVDV̄·
TE·FRATER·BEA
TISSIME·IN·CON
STANTINOPOLI

IVNCTA·PRO·
CAVSIS·FIDEI·
H
VVISSIGOTĀ
RVM·LEGATIO·
PERDVXISSET·
OMNE·IN·TVIS·
AVRIBVS·

Pars

Zerbst, Ms. 1, fol. 2v

Zwettl Ms. 1, fol. 6v

nrã expoſitio oritur. dignū pfec to eſt, ut quaſi edita ſoboleſ ſpeciem ſuę matriſ imitetur. Nouā uero tranſlationē diſſero. ſed cū pbationiſ cauſa exigit. nunc nouā. nunc ueterem. teſtimonia adſumo. Ut quia ſedeſ aptica. cui dō auctore pręſideo utraque utitur. mei quoq: labor ſtudii. ex utraque fulciatur. EXPLICIT AMEN.

N

DŌ GRATIAS SEMPER.

INCPT LIB·MORA LIV GREGORII: IN

ſcriptor habeatur; Et alii

SCRIPTOR HABEATUR; ET ALII

quidē moyſen: alii unūquēlibet

QUIDEM MOYSEN. ALII UNŪ QUEM

liber ex pphetiſ ſcriptorē huiuſ operiſ fuiſſe ſuſpicantur; Quia enim in libro geneſeoſ iobab de ſtirpe eſau deſcendiſſe, et balac filio beor in regnū ſucceſſiſſe deſcribitur: hunc beatū iob longe ante moyſi tempora extitiſſe crediderunt. Morem pfecto ſacri eloquii neſcienteſ: quia in ſuperioribꝫ ſuiſ partibuſ ſolet longe breuiter poſt ſecutura pręſtringere: cū ſtudet ad alia ſubtiliuſ enumeranda pperare. Unde et illic iobab. priuſquā regeſ in iſrahel ex

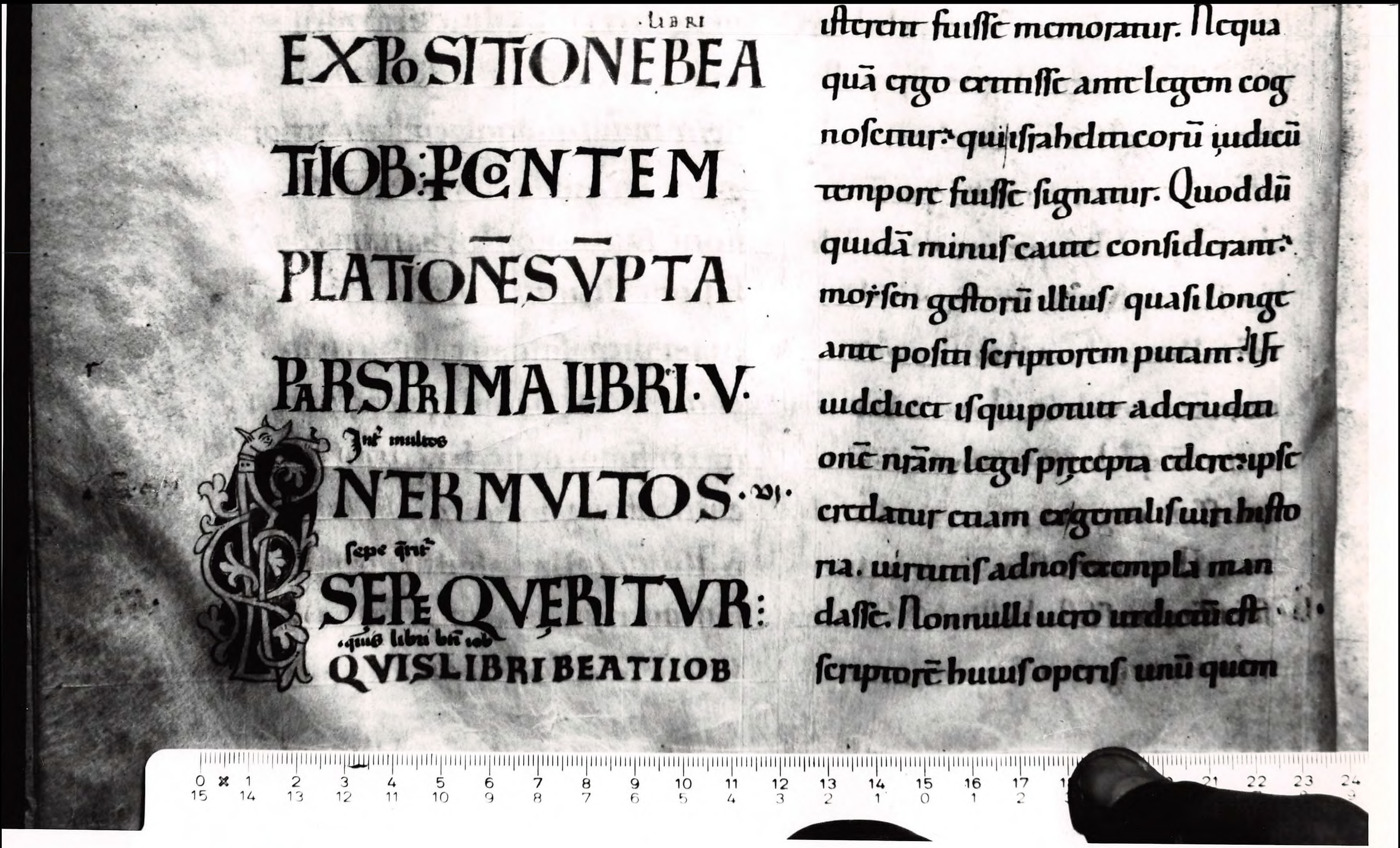

·LIBRI

EXPOSITIONE BEA

TI IOB · P̶ CONTEM

PLATIONĒ SV̄PTA

PARS PRIMA LIBRI · V ·

Int' multos

INTER MVLTOS · vi ·

ſepe q̄rit'

SEPE QVERITVR:

·quis libri bti iob

QVIS LIBRI BEATI IOB

iſterent fuiſſe memoratur. Nequa
quā ergo extitiſſe ante legem cog
noſcitur: qui iſrahelitarū iudicū
tempore fuiſſe ſignatur. Quod dū
quidā minuſ caute conſiderant:
moyſen geſtorū illiuſ quaſi longe
ante poſiti ſcriptorem putant: ut
uidelicet iſ qui potuit ad erudit
onē nrām legiſ pręcepta edere: ipſe
credatur etiam ex gentiliſ uiri hiſto
ria. uirtutiſ ad noſ exempla man
daſſe. Nonnulli uero iudicū eſſe
ſcriptorē huiuſ operiſ unū quem

Zwettl Ms. 4, fol. 6v

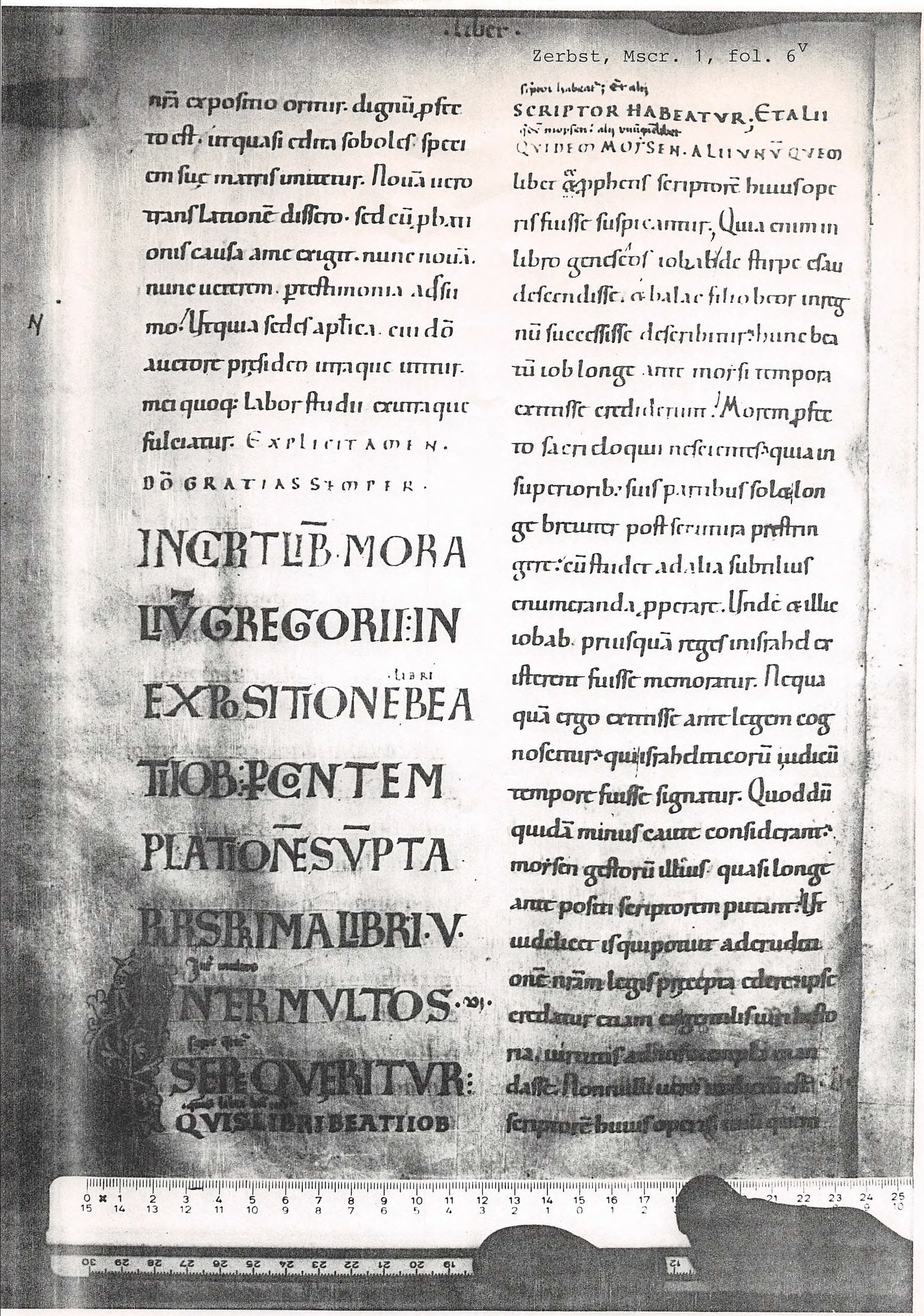

Zerbst, Mscr. 1, fol. 6v

N

nr̄a expoſitio oritur. dignū pfec
to eſt. ut quaſi edita ſoboleſ ſpeci
em ſuę matriſ imitetur. Nouā uero
tranſlationē diſſero. ſed cū pbati
oniſ cauſa exigit. nunc nouā.
nunc ueterem. p teſtimonia adſu
mo. Ut quia ſedeſ aplica. cui dō
auctore pręſideo utraque utitur.
mei quoq; labor ſtudii ex utraque
fulciatur. EXPLICIT AMEN.
DŌ GRATIAS SEMPER.

INC̄ LIB̄ MORA
LIV̄ GREGORII : IN
·LIBRI
EXPOSITIONE BEA
TI IOB : P CONTEM
PLATIONES SVPTA
PARS PRIMA LIBRI · V ·
Int multos
INTER MVLTOS · vi ·
ſepe qr̄
SEPE QVERITVR :
[illegible]
QVIS LIBRI BEATI IOB

ſcriptor habeat; et alij
SCRIPTOR HABEATVR; ET ALII
qd̄ moyſen: alij unūquodlibet
QVIDEM MOYSEN. ALII VNV̄ QVEM
libet ex pphetiſ ſcriptorē huiuſ ope
riſ fuiſſe ſuſpicantur. Quia enim in
libro geneſeoſ iobab de ſtirpe eſau
deſcendiſſe. et balac filio beor in reg
nū ſucceſſiſſe deſcribitur. hunc bea
tū iob longe ante moyſi tempora
extitiſſe crediderunt. Moyſen pfec
to ſacri eloquii neſcienteſ. quia in
ſuperioribꝰ ſuiſ partibuſ ſola q; lon
ge breuiter poſt ſecutura pſtrin
gere. cū ſtudet ad alia ſubtiliuſ
enumeranda pperare. Unde et illic
iobab. priuſquā regeſ in iſrahel ex
iſterent fuiſſe memoratur. Nequa
quā ergo extitiſſe ante legem cog
noſcitur. qui iſrahelitarū iudicū
tempore fuiſſe ſignatur. Quod dū
quidā minuſ caute conſiderant.
moyſen geſtorū illiuſ quaſi longe
ante poſiti ſcriptorem putant. Ut
uidelicet iſ qui potuit ad eruditi
onē nr̄am legiſ pręcepta edere. ipſe
crederetur etiam [illegible] hiſto
ria. [illegible]
daſſe. Nonnulli uero [illegible]
ſcriptorē huiuſ operiſ [illegible]

[illegible] Ms 1, fol. 35r

ator autē dī & hominū homo xp̄s ihſ. in cunctiſ eum & ſemp̄ & conti nue habet pr̄ſentē· quia & ex illo iſdem ſpſ̄ p̄ ſubſtantiā p̄fertur. Recte ergo & cū in ſc̄iſ p̄dicatorib: ma neat. in mediatore ſingulariter manere p̄hibetur. Quia in iuſtiſ per grām manet ad aliquid. in illo autē p̄ ſubſtantiā manet ad cuncta. Sicut enī corpuſ nr̄m ſenſum tantū modo tactuſ agnoſcit. ca pit autē corporiſ uſum ſimul omī um quinq; ſenſuum poſſidet. ut uideat. audiat. guſtet. odoretur.

uero ad tempuſ aliquando ſubla tiſ conſoletur humilitaſ· quia ad elationē mentē fortaſſe ſubleua bant. Cum igitur conceſſa nobiſ uirtutū ſigna ſubtrahuntur· dica muſ recte. DN̄S DEDIT· DN̄S ABSTVLIT. SICVT DN̄O PLACVIT ITA FACTVM EST. SIT NOMEN DN̄I BENEDICTV̄. Tunc enim uere oſtendimuſ quia accep ta recte tenuimuſ· cū p̄fecto ęqua nimiter ad momentū ſublata tole ramuſ· EXPLICIT LIBER·II·

INCIPIT LIBER·III·

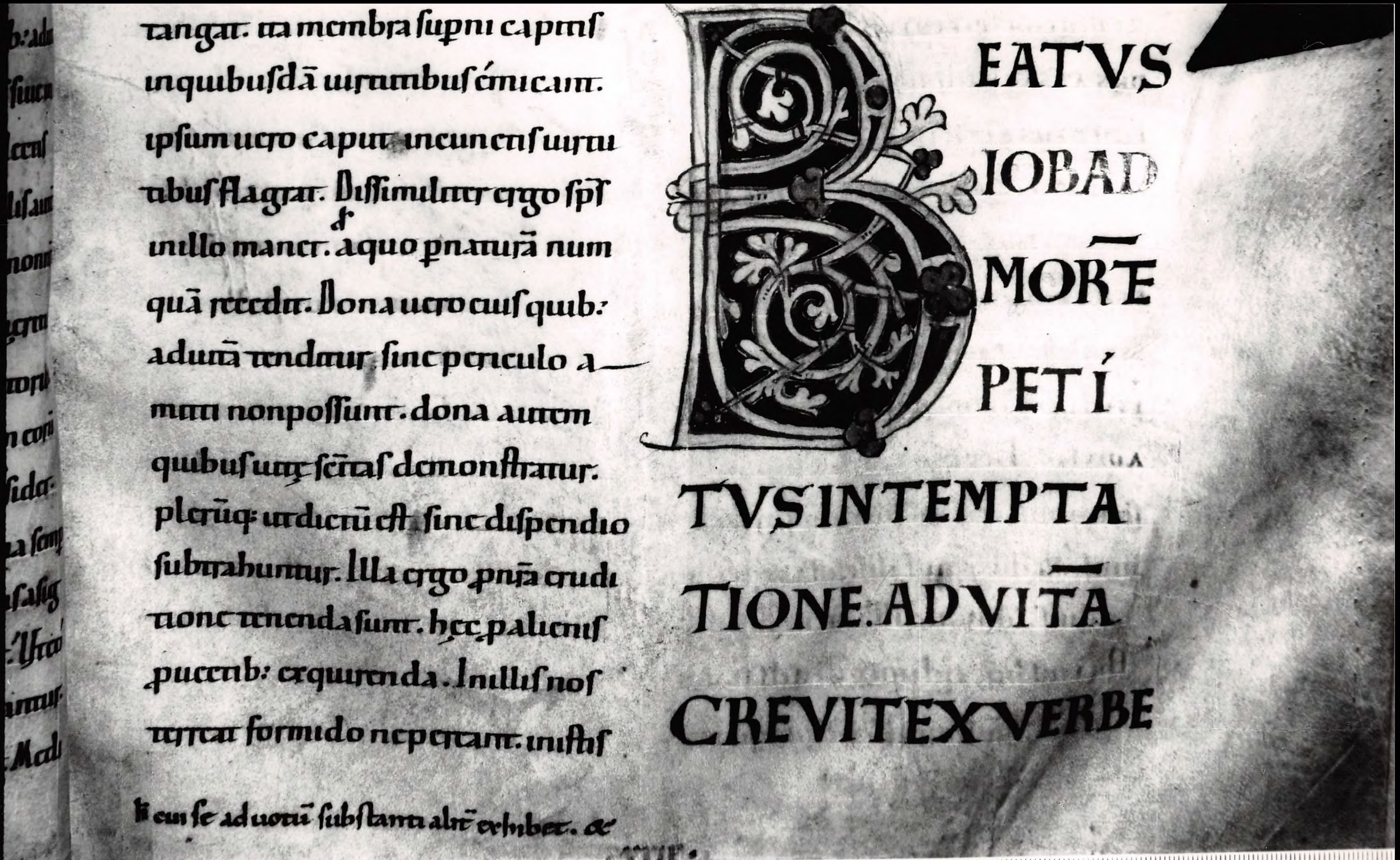

tangat. ita membra supni capitis
inquibusdā uirtutibus emicant.
ipsum uero caput incunctis uirtu
tibus flagrat. Dissimiliter ergo sps
et
in illo manet. aquo pnaturā num
quā recedit. Dona uero eius quib:
aduitā tenditur. sine periculo a
mitti non possunt. dona autem
quibus uitę scitas demonstratur.
plerūq: ut dictū est sine dispendio
subtrahuntur. Illa ergo pnā erudi
tione tenenda sunt. hęc paliensis
puectib: exquirenda. In illis nos
terreat formido ne perdant. inistis

ti eum se ad uotū substantia alt̄ exhibet. ac

BEATVS
IOB AD
MORTĒ
PETI
TVS IN TEMPTA
TIONE. AD VITĀ
CREVIT EX VERBE

Zerbst Ms. 1, fol. 55r

Zandbn Ms. 7, fol. 74v

ciat. Inipſo nāq: operiſ huiuſ exordio. uelut inmolem naſciturę arboriſ linguę radicem fiximuſ· ut expoſitioniſ ramoſ poſt modū ꝑut ſingula expetunt loca ꝑducamuſ. EXPLICIT LIB̄ TERTIUS.

DŌ GRATIAS AMEN.

INCIPIT LIBER: IIII:

VI TEXTVM 7·

conuiuio pręttulit. qui priuſ eſum potūq: laudauit. ſi enim ꝑdecenonē bonū eſt comedere ac bibere. ꝓcul dubio eſſe meliuſ deberet ad domū gaudii. quā ad domū lamenti ꝓperare. hinc eſt quod iterū dicit. lętare iuueniſ in aduliſcentia tua. ·ii·
Et paulo poſt ſubicit. aduleſcentia enim ac uoluptaſ uana ſunt. Quid eſt hoc qđ uel priuſ repręhendenda pręcipit. uel poſt pręcepta repręhendit. niſi quod ipſiſ litterę uerbiſ innuit. ut qui difficultatē exteriuſ patitur· ueritatiſ intellegentiam conſideret quā ſequatur· Quę enim mirū ueritatiſ intellegentia cū ꝑ cor

Zerbst, Mscr. 1, fol. 74^{V}

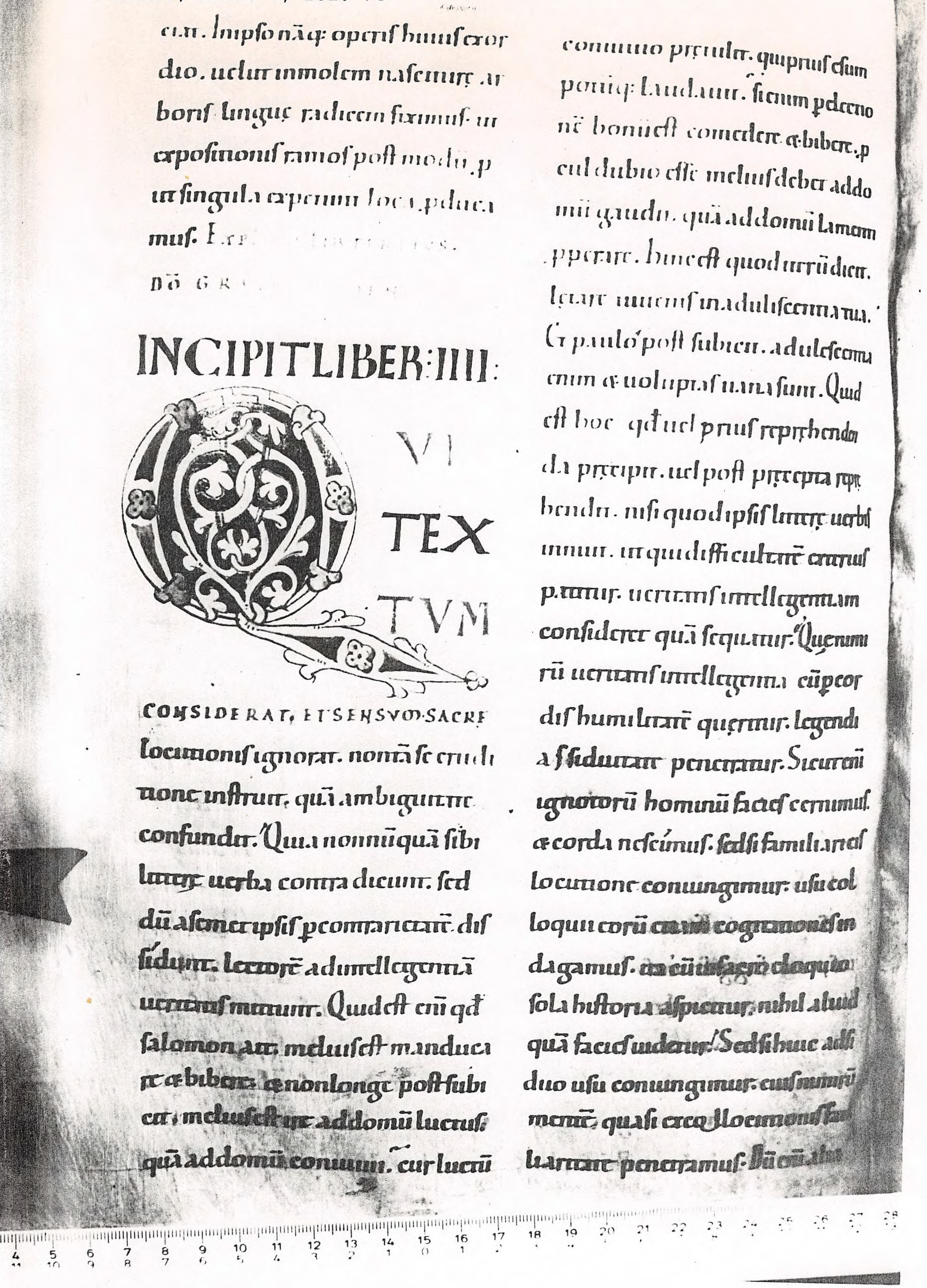

ciā. Inipſo nāq; operis huius exor
dio. uelut in molem naſcentis ar
boris linguę radicem fiximus. ut
expoſitionis ramos poſt modū p
ut ſingula expetunt loca pducamus. Exp[illegible]

DŌ GR[illegible]

INCIPIT LIBER IIII:

QVI TEXTVM CONSIDERAT, ET SENSVM SACRE
locutionis ignorat. non tā ſe erudi
tione inſtruit, quā ambiguitate
confundit. Quia nonnūquā ſibi
litterę uerba contra dicunt. ſed
dū a ſemet ipſis pcontrarietatē dif
ſidunt. lectorē ad intellegentiā
ueritatis inuitant. Quid eſt enī qđ
ſalomon ait. melius eſt manduca
re et bibere. et non longe poſt ſubi
cit. melius eſt ire ad domū luctus.
quā ad domū conuiuii. cur luctū
conuiuio prętulit. qui prius eſum
potumq; laudauit. Si enim pdecreto
nē bonū eſt comedere et bibere. p
cul dubio eſſe melius debet ad do
mū gaudii. quā ad domū lamenti
pperare. hinc eſt quod iterū dicit.
lętare iuuenis in adoleſcentia tua.
Et paulo poſt ſubicit. adoleſcentia
enim et uoluptas uana ſunt. Quid
eſt hoc qđ uel prius reprehenden
da precipit. uel poſt precepta repre
hendit. niſi quod ipſis litterę uerbis
innuit. ut qui difficultatē externis
patitur. ueritatis intellegentiam
conſideret quā ſequitur. Quę enim ūbo
rū ueritatis intellegentia cū pcor
dis humilitatē quęritur. legendi
aſſiduitate penetratur. Sicut enī
ignotorū hominū facies cernimus.
et corda neſcimus. ſed ſi familiari
locutione coniungimur. uſu col
loquii eorū etiā cogitationes in
dagamus. ita cū in ſacro eloquio
ſola hiſtoria aſpicitur. nihil aliud
quā facies uidetur. Sed ſi huic aſſi
duo uſu coniungimur. eius nimirū
mentē quaſi ex collocutionis fami
liaritate penetramus. [illegible]

CONSIDERAT. ET SENSUM· SACRĘ locutioniſ ignorat. non tā ſe eruditione inſtruit. quā ambiguitate confundit. Quia nonnūquā ſibi litterę uerba contra dicunt. ſed dū a ſemet ipſiſ ꝑ contrarietatē diſſidunt. lectorē ad intellegentiā ueritatiſ mittunt. Quid eſt enī qđ ſalomon ait. meliuſ eſt manducare & bibere. & non longe poſt ſubicit. meliuſ eſt ire ad domū luctuſ. quā ad domū conuiuii. cur luctū

diſ humilitatē quęritur. legendi aſſiduitate penetratur. Sicut enī ignotorū hominū facieſ cernimuſ. & corda neſcimuſ. ſed ſi familiareſ locutione coniungimur. uſu colloquii eorū etiam cogitationeſ indagamuſ. ita cū in ſacro eloquio ſola hiſtoria aſpicitur. nihil aliud quā facieſ uidetur. Sed ſi huic adſiduo uſu coniungimur. eiuſ nimirū mentē quaſi ex collocutioniſ familiaritate penetramuſ. Dū enī alia

[illegible]

uat. Cū internū ergo laudem
misericordię largitori nr̄o referimus.
& nequaquā miserię conscientia
grauamur. Quia dū mala nr̄a sine
aliquo metus malo respicimus.
& nūquā certū qđ corda laudanti
um de transactis iniquitatib; pol
luat. & semper certū qđ hęc ad laudē
liberationis accendat. Quia ergo
internę lucis requies sic in se mag
nos sublevat. ut tamen nec paruu
los dereliquat. dicitur recte.

PARVVS ET MAGNVS IBI SVNT.

Quia autē sic ibi conuersi pecca
toris animus culpę suę memoria
tangitur. ut tamen nulla eiusdē
memorię confusione deprimat.
congrue subiungitur. & seruus
liber a dn̄o suo. EXPLIC. LIBER. IIII.

INCIPIT LIBER: V:

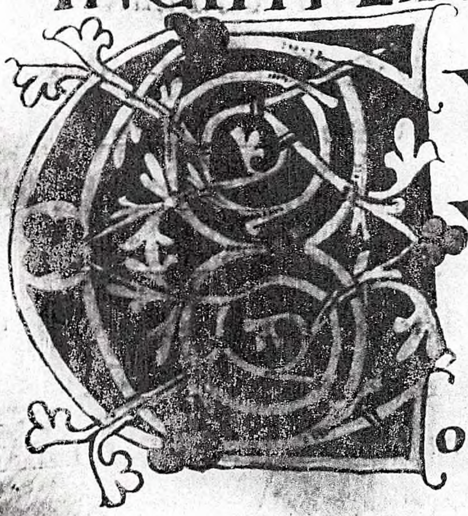

VM I.
VAL
DE
OCCVLTA

sint diuina iudicia. cur in hac uita
nonnūquā bonis male sit. malis
bene. tunc occultiora sunt. cum &
bonis hîc bene est. & malis male.
Nam cū bonis male est. malis bene.
hoc fortasse deprehenditur. quia
& boni si qua deliquerunt hîc reci
piunt. ut ab ęterna plenius dāpna
tione liberentur. Et mali bona quę
ꝓ hac uita faciunt hîc inueniunt.
ut ad sola in posterū tormenta ꝑ
trahantur. Unde & ardenti in in
ferno diuiti dicitur. Memento fili
quia recepisti bona in uita tua. &
Lazarus similiter mala. At cū bo
nis hîc bene est. & malis male. in
certū ualde fit. utrū boni idcirco
bona accipiant. ut prouocati ad
aliquid melius crescant. an iusto
latentiq; iudicio hîc suorū ope
rū remunerationē ꝑcipiant. ut
a pręmiis uitę sequentis inanescant.
Et utrū malos idcirco aduersa fe
riant. ut ab ęternis suppliciis corri
gentia defendant. an hîc eorum
poena incipiat. ut quandoq; com
plenda eos ad ultima gehennę
tormenta ꝑducat. Quia ergo

Zerbst, Mscr. 1, fol. 129^{v}

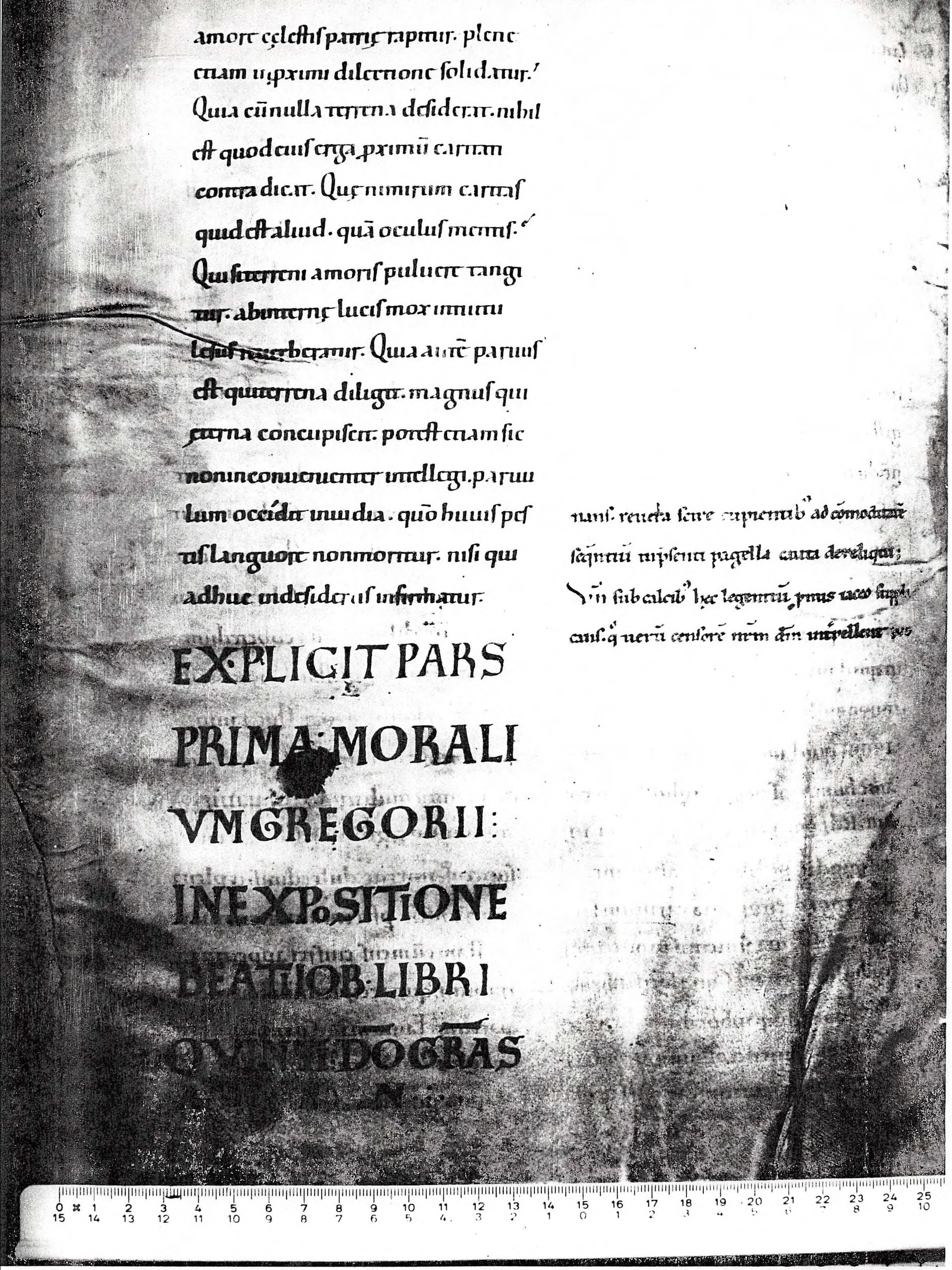

amore cęlestis patrię rapitur. plene
etiam in proximi dilectione solidatur.
Quia cũ nulla terrena desiderat. nihil
est quod eius erga proximũ caritati
contradicat. Quę nimirum caritas
quid est aliud. quã oculus mentis.
Qui si terreni amoris puluere tangi
tur. ab intuitu lucis mox intimę
lęsus reuerberatur. Quia autẽ paruus
est qui terrena diligit. magnus qui
ęterna concupiscit. potest etiam sic
non inconuenienter intellegi. paruu
lum occidit inuidia. quõ huius pes
tis languore non moritur. nisi qui
adhuc in desideriis infirmatur.

EXPLICIT PARS
PRIMA MORALI
VM GREGORII:
IN EXPOSITIONE
BEATI IOB LIBRI
QVINQVE DO GRAS

nans. reuera scire cupientibꝰ ad cõmoditatẽ
sequentiũ in presenti pagella carta dereliqui;
Vnũ sub calcibꝰ hec legentiũ prius tacco suppli
cans. q uerũ censore nẽm dñm intellexit [illegible]

Zerbst St.- + Kr.-bibl. Mscr. 3, fol. 40r

Quare uita iuſtorū palmę comparetur·
Quod om̄ſ huiuſ ſc̄li delec xxxviiii·
tores pro terrenis rebus laborant. non pro
cęleſti mercede· xl· Quid ſit qđ
palma uaſtioris infirmitate qualitatis ē·
quam ex radice· xli· Quid ſit quod
dicitur: radix mea aperta ē· ſecus aquas·
Quid ſit quod dicitur ros mora xlii·
bitur in meſſione mea. xliii· Quid ſit
quod in ſacro eloquio arcus nomine· ali
quando malorū inſidię· aliquando dies
iudicii· aliquando ipſa eadem ſacra elo
quia deſignantur· xliiii· Quid ſit qđ
ſalomon dicit· om̄s tenentes gladios· &
non habentes·

·r·
i·

humilitate ueneremur! ut in hac uita
uſurpare ſibi de omnipotentis dı̄ ſpecie·
mens humana nil audeat! quod ſolum
electis ſuis premium in ſubſequenti re
muneratione ſeruat· Unde bene p⁹
quā dictū ē ab oculis abſcondita eſt
omnium uiuentium! ilico ſubinfertur: Uo
lucres qq cęli latet· In ſcriptura &enī ſacra
uolucres ali q̄n quando in malo! ali
quando uero in bono dantur intellegi.
Per uolucres quippe nonnumquam po
teſtates aerię deſignantur· bonorum
ſtudiis aduerſę; unde ueritatis ore di
citur! qm̄ ſemen quod ſecus uiam ce
cidit uenerunt uolucres et comede
runt illud! Quia nimirū maligni ſpi

·/·

Cap xxxviii

Zerbst, Mscr. 3, fol. 40^{r}

Quare uita iuſtorū palme comparetur·

Quod om̄ſ huiuſ ſc̄li delec [illegible] toreſ pro terreniſ rebuſ laborant· non pro celeſti mercede· [illegible] Quid ſit q̄d palma uaſtioriſ inſūmitate qualitatiſ ē· quam exradice· [illegible] Quid ſit quod dicitur: radix mea aperta ē· ſecuſ aquaſ· Quid ſit quod dicitur roſ morabitur inmeſſione mea· [illegible] Quid ſit quod inſacro eloquio arcuſ nomine· aliquando malorū inſidie· aliquando dieſ iudicii· aliquando ipſa eadem ſacra eloquia deſignantur· [illegible] Quid ſit q̄d ſalomon dicit· om̄ſ tenenteſ gladioſ & non habenteſ·

QVID mirū ſi eterna dī ſapientia conſpici non ualet: quando ipſa quoq; inuiſibilia quę p̄ eā ſunt condita humaniſ oculiſ comp̄hendi non poſſunt· In rebuſ ergo creatiſ diſcimuſ creatorem omnium quam humilitate ueneremur: ut in hac uita uſurpare ſibi de omnipotentiſ dī ſpecie menſ humana nil audeat: quod ſolum electiſ ſuiſ premium in ſubſequenti remuneratione ſeruat· Unde bene p̄ quā dictū ē ab oculiſ abſcondita eſt omnium uiuentium: ilico ſubinfertur: Volucreſ qq celi latet· In ſcriptura & enī ſacra uolucreſ aliquando in malo: aliquando uero in bono dantur intellegi· Per uolucreſ quippe nonnumquam poteſtateſ aerię deſignantur· bonorum ſtudiiſ aduerſe; unde ueritatiſ ore dicitur: q̄m ſemen quod ſecuſ uiam cecidit uenerunt uolucreſ et comederunt illud: Quia nimirū maligni ſpirituſ humanaſ menteſ obſidenteſ dū cogitationeſ noxiaſ ingerunt: uerbū uitę a memoria euellunt· Hinc rurſū cuidā diuiti ſuperba ſapienti dicit· Vulpeſ foueaſ habent et uolucreſ cęli nidoſ: filiuſ autē hominiſ non habet ubi caput ſuum reclinet· Vulpeſ fraudulenta ſunt ualde animalia quę in foſſiſ uel in ſpecubuſ abſconduntur: cū apparuerint nūquā rectiſ itineribuſ ſed tortuoſiſ anfractibuſ currunt· Volucreſ uero ut nouimuſ alto uolatu ſe in aera ſubleuant· Nomine ergo uulpium doloſa atq; fraudulenta: Nomine autē uolucrum hęc eadē ſuperba dęmonia deſignant̄· Ac ſi dicat· Fraudulenta et elata

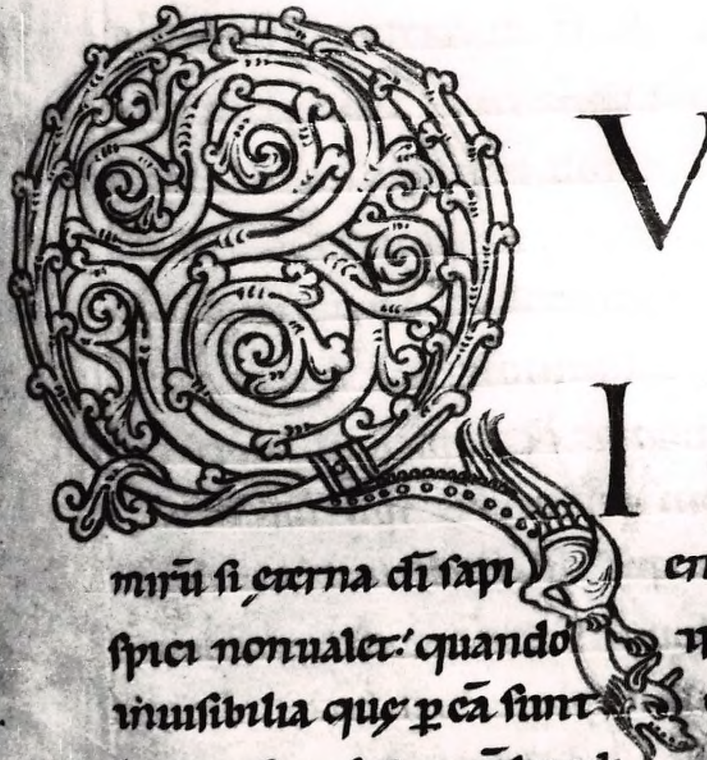

V
ID

mirū ſi ęterna dī ſapi entia con
ſpici nonualet: quando ipſa quoq;
inuiſibilia quę p̄ eā ſunt condita
humaniſ oculiſ comp̄hendi non
poſſunt. In rebuſ ergo crea tiſ diſ
cimuſ creatorem omnium qua ma

ritus humanaſ menteſ obſidenteſ du
cogitationeſ noxiaſ ingerunt: uerbū
uitę a memoria euellunt. Hinc rurſū
cuncta diuitū ſuperba ſapienti dicit.
Vulpeſ foueaſ habent et uolucres . ii .
cęli nidoſ: filiuſ autē hominiſ non
habet ubi caput ſuum reclinet. Vul
peſ fraudulenta ſunt ualde animalia
quę in foſſiſ uel in ſpecubuſ abſcondun
tur: cū apparuerint nūquā rectis
itineribuſ ſed tortuoſiſ anfractibus
currunt. Volucreſ uero ut nouimuſ
alto uolatu ſe in aera ſubleuant. Ho
mine ergo uulpium doloſa atq; frau
dulenta: Homine autē uolucrum
hęc eadē ſuperba demonia deſignant.
Ac ſi dicat. Fraudulenta et elata

Zerbst St.- + Kirchbibl. Mscr. 3, fol. 40r

Zurich St.- + Kt.bibl., Msc. 3, fol. 91r

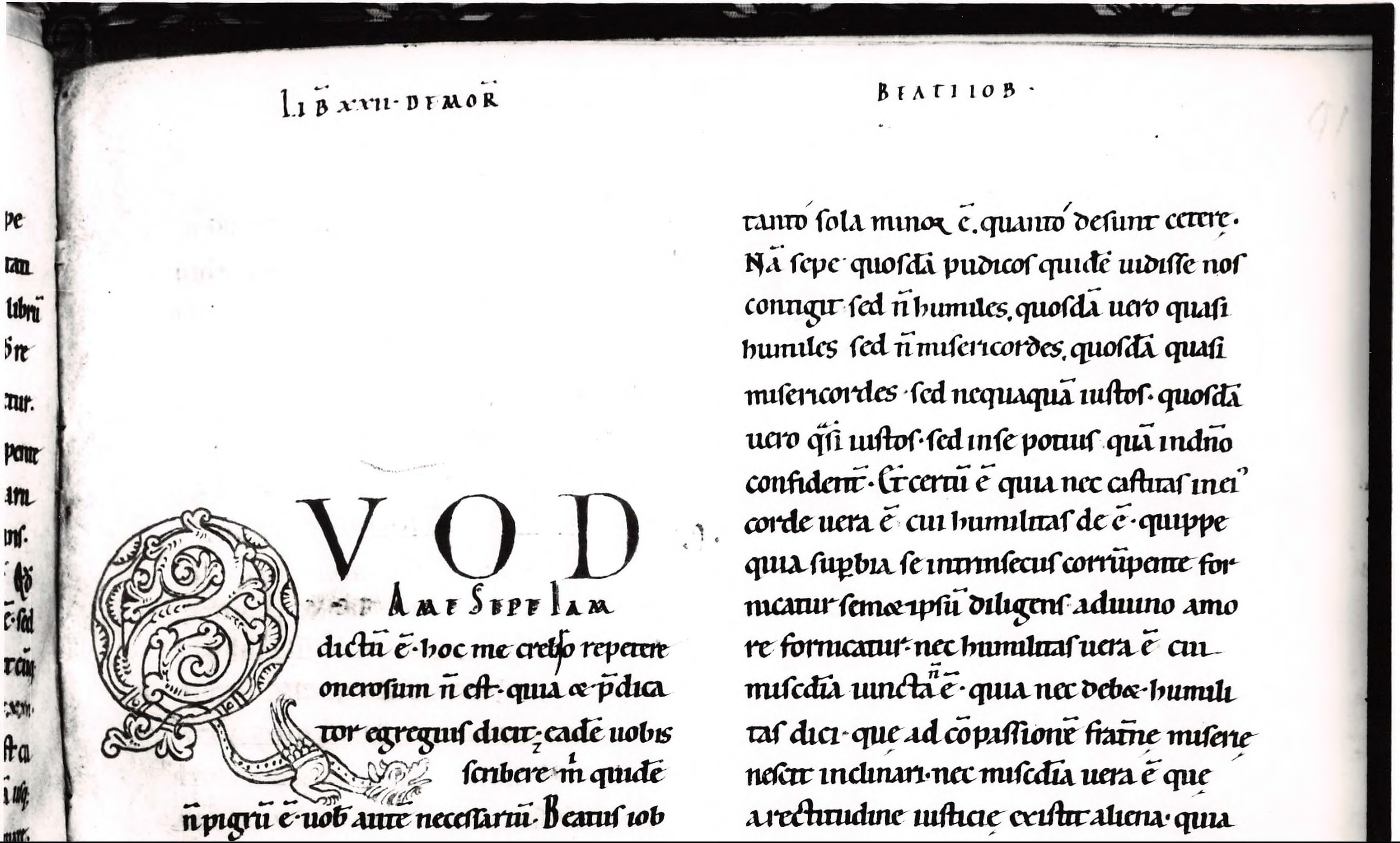

LIB XXII. DE MOR BEATI IOB

91

QVOD AME SEPE IAM dictū ē. hoc me crebro repetere onerosum n̄ est. quia ex p̄dicator egregius dicit; eadē uobis scribere m̄ quidē n̄ pigrū ē. uob autē necessariū. Beatus iob

tanto sola minor ē. quanto desunt cetere. Nā sepe quosdā pudicos quidē uidisse nos contigit sed n̄ humiles, quosdā uero quasi humiles sed n̄ misericordes, quosdā quasi misericordes sed nequaquā iustos. quosdā uero q̄si iustos. sed in se potius quā in dn̄o confident. Et certū ē quia nec castitas in ei' corde uera ē cui humilitas de ē. quippe quia sup̄bia se intrinsecus corrūpente fornicatur semet ipsū diligens a diuino amore fornicatur. nec humilitas uera ē cui misc̄dia iuncta n̄ ē. quia nec debet humilitas dici. quę ad cōpassionē fratnę miserię nescit inclinari. nec misc̄dia uera ē quę a rectitudine iusticię existit aliena. quia

QVOD
[illegible] AM E SEPT IAM
dictū ē· hoc me crebro repetere
onerosum ñ est· quia & p̄dica
tor egregius dicit; eadē uobis
scribere m̄ quidē
ñ pigrū ē· uob̄ autē necessariū· Beatus iob
idcirco gestas uirtutes narrat· quia inter
increpationis ūba· & pcussionis ūbera de
p̄hensus ab spei fiducia mentē suā labe
factari considerat· Multa quippe ges
sisse se mala ab increpantib; amicis audie
rat· & ne ūbis pariter & flagellis pressa in
desperatione mens corruat· hunc psuarū ·ii·
uirtutū memoriā ad spē reformat· ut ne
quaquā se debeat in calamitate deicere·
quę tranquillitatis suę tempore se memi
nerat tam sublimia egisse· Quia igitur in
1· tentionis eius causā diximus· restat ut audi
tas uirtutes illius subtilit̄ ppendamus· Hoc ·ii·
autē primū sciendū ē· quia quisquis uir
tute aliqua pollere creditur· tunc ueraciter
pollet· cū uiciis ex alia parte ñ subiacet;
Nā si ex alia uiciis subditur· nec hoc ē soli
vsq· dū· ubi stare putabatur· Vnaquęq; enī uirt'

tanto sola minor ē· quanto desunt ceterę·
Nā sepe quosdā pudicos quidē uidisse nos
contigit sed ñ humiles· quosdā uero quasi
humiles sed ñ misericordes· quosdā quasi
misericordes sed nequaquā iustos· quosdā
uero quasi iustos· sed in se potius quā in dño
confidentes· Et certū ē quia nec castitas in ei'
corde uera ē cui humilitas dē ē· quippe
quia supbia se intrinsecus corrūpente for
nicatur semet ipsū diligens a diuino amo
re fornicatur· nec humilitas uera ē cui
misdia iuncta ñ ē· quia nec debet humili
tas dici· quę ad cōpassionē fratrnę miserię
nescit inclinari· nec misdia uera ē quę
a rectitudine iusticię existit aliena· quia
quę potest p iniusticiā pollui nescit p
cul dubio sibimet ipsi misereri· nec iusticia Cap̄ xx·
uera ē quę fiduciā suā ñ in conditore om
niū sed in se fortasse aut in reb; conditis
ponit· quia dū a creatore spē subtrahit·
ipse sibi principalis iusticię ordinē per
uertit· Vna itaq; uirtus sine aliis aut om
nino nulla ē· aut imp̄fecta· Vt enī sicut
quibusdā uisū ē· de primis quattuor uirtu
tib; loquar; prudentia temperantia forti
tudo atq; iusticia tanto pfectę sunt singu
lę· quanto uicissim sibimet coniunctę;
disiunctę autē pfectę eē nequaquā possunt·
quia nec prudentia uera est· quę iusta
temperans & fortis ñ ē· nec pfecta tempe
rantia· quę fortis iusta & prudens ñ est·
nec fortitudo integra· quę prudens tēpe
rans & iusta ñ est· Nec uera iusticia· quę

Zerbst, Mscr. 3, fol. 91r

sop xxx

idcirco gestas uirtutes narrat· quia inter increpationis ūba ⁊ ꝑcussionis ūbera dep̄hensus ab spei fiducia m̄tem suā labefactari considerat· Multa quippe gessisse se mala ab increpantibꝰ amicis audierat· ⁊ ne ūbis parit̄ ⁊ flagellis pressa in desperatione mens corruat· hanc ꝑ suarū uirtutū memoriā ad spē reformat· ut nequaquā se debeat in calamitate deicere· quę tranquillitatis suę tempore se meminerat tam sublimia egisse· Quia igitur intentionis eius causā diximꝰ· restat ut auditas uirtutes illius subtiliꝰ ꝑpendamꝰ· Hoc autē primū sciendū ē· quia quisquis uirtute aliqua pollere creditur· tunc ueracit̄ pollet· cū uiciis ex alia parte n̄ subiacet· nā si ex alia uiciis subditur· nec hoc ē solidū ubi stare putabatur· Unaqueq; enī uirtꝰ quę potest ꝑ iniusticiā pollui· nescit ꝓcul dubio sibimet ipsi misereri· nec iusticia uera ē quę fiduciā suā n̄ in conditore omniū sed in se fortasse aut in rebꝰ conditis ponit· quia dū a creatore spē subtrahit· ipse sibi principalis iusticię ordinē peruertit· Una itaq; uirtus sine aliis aut omnino nulla ē· aut imꝑfecta· Ut enī sicut quibꝰdā uisū ē· de primis quatuor uirtutibꝰ loquar· prudentia· temperancia· fortitudo atq; iustiͣ tanto ꝑfectę sunt singulę· quanto uicissim sibimet coniunctę· disiunctę autē ꝑfectę ēē nequaquā possūt· quia nec prudentia uera est· quę iusta temperans ⁊ fortis n̄ ē· nec ꝑfecta temperantia· quę fortis iusta ⁊ prudens n̄ est· nec fortitudo integra· quę prudens tēperans ⁊ iusta n̄ est· Nec uera iusticia· quę

+ ·ii·

+ ·i·

·ii·

vsq

Zerbst St.- + Krs.bibl. Msc. 3, fol. 91r

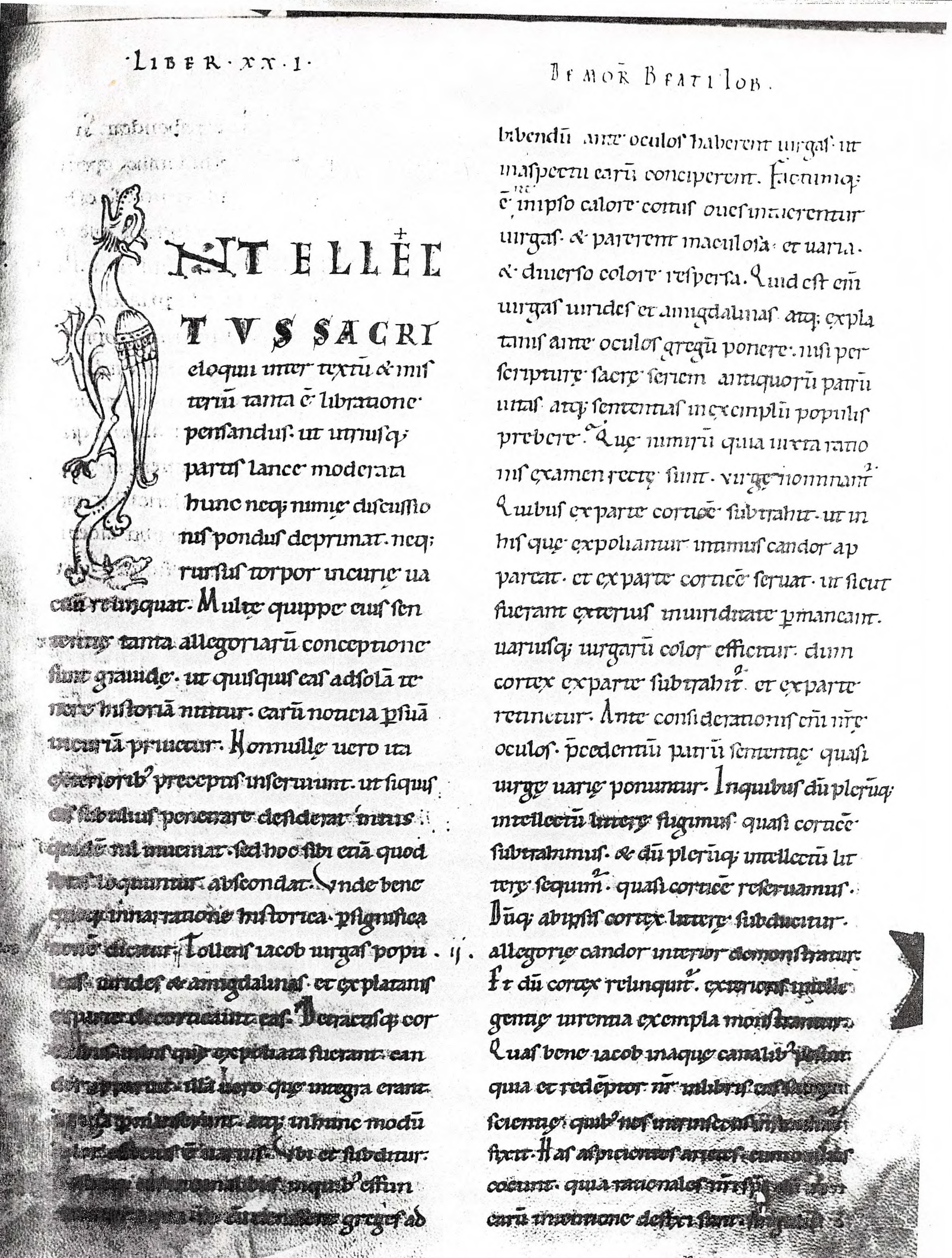

INTELLECTUS SACRI eloquii inter textū & miſteriū tanta ē libratione penſandus· ut utriuſq; partiſ lance moderata hunc neq; nimię diſcuſſionis pondus deprimat· neq; rurſus torpor incurię uacuū relinquat· Multę quippe eius ſententię tanta allegoriarū conceptione ſunt grauidę· ut quiſquis eas ad ſolā tenere hiſtoriā nititur· earū noticia pſuā incuriā priuetur· Nonnullę uero ita exteriorib; preceptis inſeruiunt· ut ſiquis eas ſubtilius penetrare deſiderat· intus quidē nil inueniat· ſed hoc ſibi etiā quod foris loquuntur abſcondat· Unde bene quoq; innarratione hiſtorica pſignificationē dicitur· Tollens iacob uirgas populeas· ·ij· uirides & amigdalinas· et ex platanis ex parte decorticauit eas· Detractiſq; corticibus in his quę expoliata fuerant· candor apparuit· illa uero quę integra erant· uiridia permanſerunt· atq; inhunc modū color effectus ē uarius· Ubi et ſubditur· Poſuitq; eas in canalibus inquib; effundebatur aqua· ut cū uenirent greges ad bibendū ante oculos haberent uirgas· ut inaſpectu earū conciperent. Factumq; ē ut inipſo calore coitus oues intuerentur uirgas· & parerent maculoſa· et uaria· & diuerſo colore reſperſa. Quid eſt enī uirgas uirides et amigdalinas atq; explatanis ante oculos gregū ponere· niſi per ſcripturę ſacrę ſeriem antiquorū patrū uitas atq; ſententias in exemplū populis prebere· Quę nimirū quia iuxta rationis examen rectę ſunt· uirgę nominantur· Quibus ex parte cortex ſubtrahit· ut in his quę expoliantur intimus candor appareat· et ex parte cortex ſeruat· ut ſicut fuerant exterius inuiriditate pmaneant· uariuſq; uirgarū color efficitur· dum cortex ex parte ſubtrahit· et ex parte retinetur· Ante conſiderationis enī nrę oculos pcedentiū patrū ſententię quaſi uirgę uarię ponuntur· In quibus dū plerūq; intellectū litterę fugimus· quaſi corticē ſubtrahimus· & dū plerūq; intellectū litterę ſequim· quaſi corticē reſeruamus· Dūq; ab ipſis cortex litterę ſubducitur· allegorię candor interior demonſtratur· Et dū cortex relinquit· exterioris intelligentię uirentia exempla monſtrantur· Quas bene iacob inaquę canalib; poſuit· quia et redēptor nr in libris eas diuinę ſcientię quib; nos intus infundit fixit· Has aſpicientes arietes cum ouibus coeunt· quia rationales nri ſpiritus dū earū intentione defixi ſunt· [illegible]

Zerbst, Mscr. 3, fol. 80r

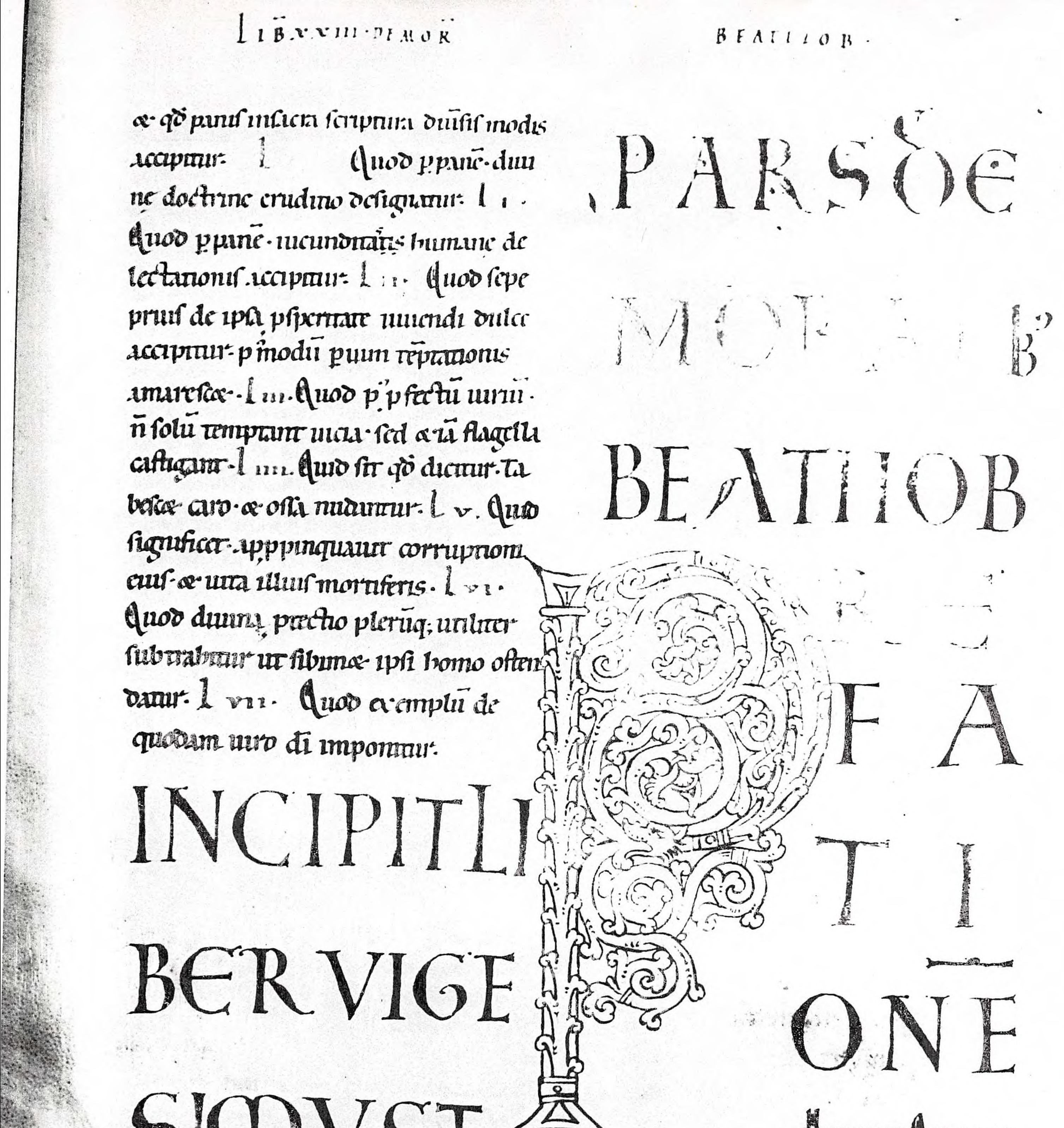

LIB.XXIII.DE MOR — BEATI IOB.

& q̄d paniſ in ſacra ſcriptura diūſiſ modis
accipitur. L. Quod p panē diui
ne doctrine eruditio deſignatur. LI.
Quod p panē iucunditatis humane de
lectationiſ accipitur. LII. Quod ſepe
priuſ de ipſa pſperitate uiuendi dulce
accipitur. p̄ modū p̄uim tēptationis
amareſcat. LIII. Quod p̈ pfectū uirū.
n̄ ſolū temptant uicia. ſed & iā flagella
caſtigant. LIIII. Quid ſit q̄d dicitur. Ta
beſcet caro. & oſſa nudantur. LV. Quid
ſignificet. appꝓpinquauit corruptioni
eiuſ. & uita illiuſ mortiferis. LVI.
Quod diuina ꝓtectio plerūq; utiliter
ſubtrahitur ut ſibimet ipſi homo oſten
datur. LVII. Quod exemplū de
quodam uiro dī imponitur.

INCIPIT LIBER VIGESIMUS TERTIUS ET QUINTA

PARS DE MORALIB' BEATI IOB

PREFATIONE

HUIUS OPERIS totiens neceſſario repeto. quotiens hoc in diſtinctione uoluminū. locutionis meę pauſatione ſuccedo. ut cū legendi exordiū ſumitur. priuſ ipſa memoria ex lectionis cauſa renouetur. Et tanto robuſtiuſ ſurgat doctrinę edificium.

Zerbst, Mscr. 4, fol. 3^{V}

Zerbst, Mscr. 4, fol. 35^{V}

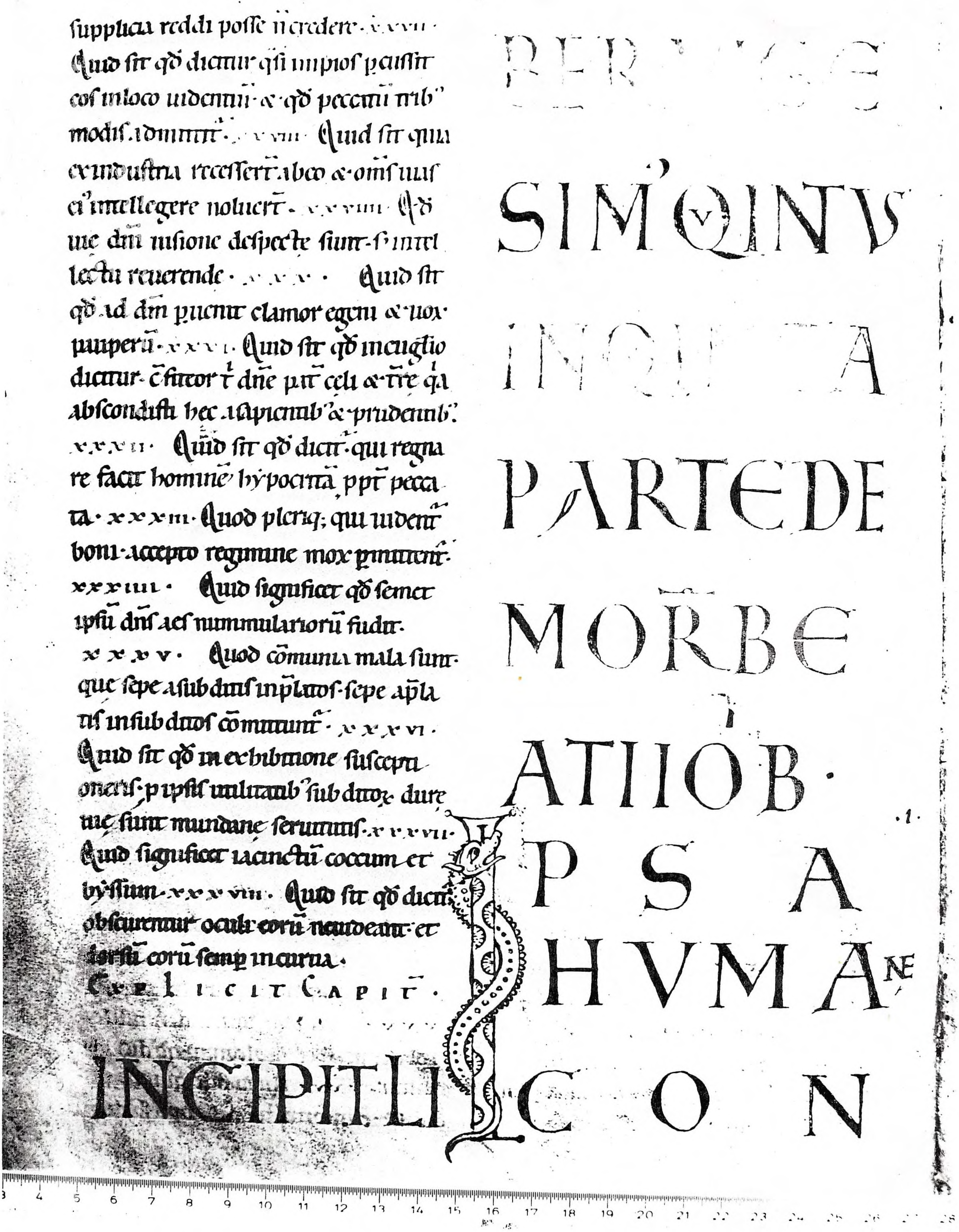

supplicia reddi posse n credere · xxvii ·
Quid sit qđ dicitur qsi impios percussit
eos in loco uidentium · & qđ peccatū trib⁹
modis admittit · xxviii · Quid sit quia
ex industria recesserit ab eo & omnes uias
eius intellegere noluerit · xxviiii · Qđ
uie dn̄i uisione despecte sunt · s; intel
lectu reuerende · xxx · Quid sit
qđ ad dm̄ puenit clamor egeni & uox
pauperū · xxxi · Quid sit qđ in euuangelio
dicitur · Confiteor tibi dn̄e pat̄ celi & t̄re qa
abscondisti hec a sapientib⁹ & prudentib⁹ ·
xxxii · Quid sit qđ dicit · qui regna
re facit hominē hypocritā ppt̄ pecca
ta · xxxiii · Quod pleriq; qui uident
boni · accepto regimine mox p̄mutant ·
xxxiiii · Quid significet qđ semet
ipsū dn̄s aes nummulariorū fudit ·
xxxv · Quod communia mala sunt ·
que sepe a subditis in p̄latos · sepe a p̄la
tis in subditos committunt · xxxvi ·
Quid sit qđ in exhibitione suscepti
oneris · p ipsis utilitatib⁹ subditoꝝ dure
ue sunt mundane seruitutis · xxxvii ·
Quid significet iacinctū coccum et
byssum · xxxviii · Quid sit qđ dicit
obscurentur oculi eorū ne uideant · et
dorsū eorū semꝑ incurua ·
Explicit Capit ·

INCIPIT LI
BER VICE
SIM' QVINTV
IN QVINTA
PARTE DE
MORBE
ATI IOB ·
IPSA · 1 ·
HVMANE
CON

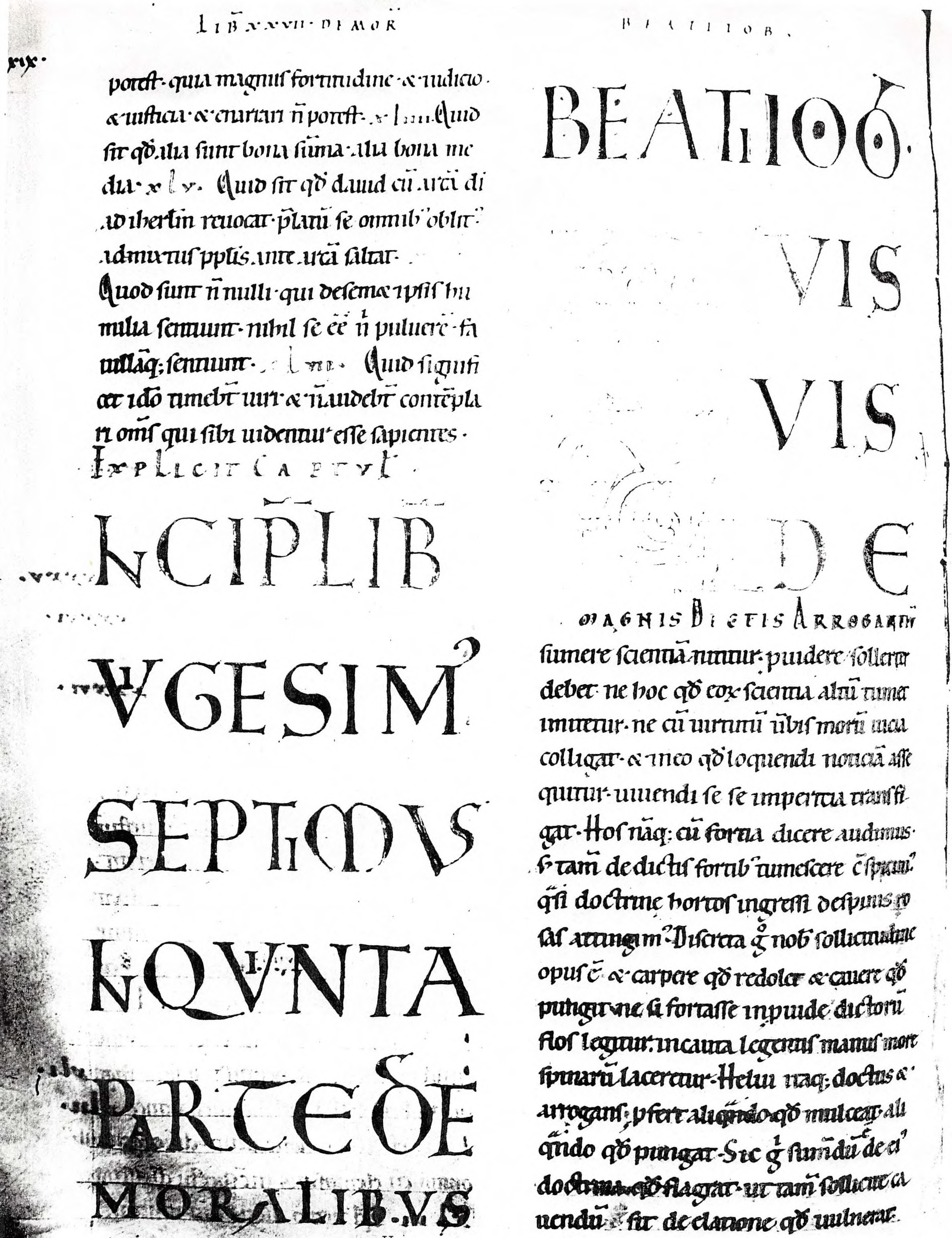

xix·

LIB XXVII· DE MOR

BEATI IOB·

potest· quia magnus fortitudine · & iudicio · & iustitia · & equitate n̄ potest· xliiii. Quid sit q̄d alia sunt bona sūma · alia bona media · xlv. Quid sit q̄d dauid cū arcā di ad ihrlm reuocat· p̄latū se omnib' oblit' admixtus pplis ante arcā saltat· Quod sunt n̄ nulli · qui desemet ipsis humilia sentiunt · nihil se ēē n̄ puluerē · fauillāq; sentiunt · xlvi. Quid significet ideo timebūt uiri & n̄ audebūt contēplari om̄s qui sibi uidentur esse sapientes ·

EXPLICIT CAPITUL·

INCIP LIB VIGESIM SEPTIMUS IN QUINTA PARTE DE MORALIBUS

BEATI IOB·

VIS VIS DE

MAGNIS DICTIS ARROGANTIĀ sumere scientiā nititur· p̄uidere sollerter debet· ne hoc q̄d ex scientia altū tumet imitetur· ne cū uirtutū uerbis moꝝ uitia colligat· & in eo q̄d loquendi notitiā assequitur· uiuendi se se imperitia transfigat· Hos nāq; cū fortia dicere audimus· s; tamē de dictis fortib' tumescere c̄spicim' q̄si doctrine hortos ingressi despinis rosas attingim'. Discreta g̊ nob' sollicitudine opus ē· & carpere q̄d redolet & cauere q̄d pungit· ne si fortasse inp̄uide dictoꝝ flos legitur· incauta legentis manus more spinarū laceretur· Heliu itaq; doctus & arrogans; p̄fert aliq̄ndo q̄d mulceat· aliq̄ndo q̄d pungat· Sic g̊ sumendū ē de ei' doctrina q̄d flagrat· ut tamē sollicite cauendū sit de elatione q̄d uulnerat.

Zerbst, Mscr. 4, fol. 69v
[Q-Initiale]

Zerbst, St.- + Kr. bibl. Msc. 4, fol. 49r

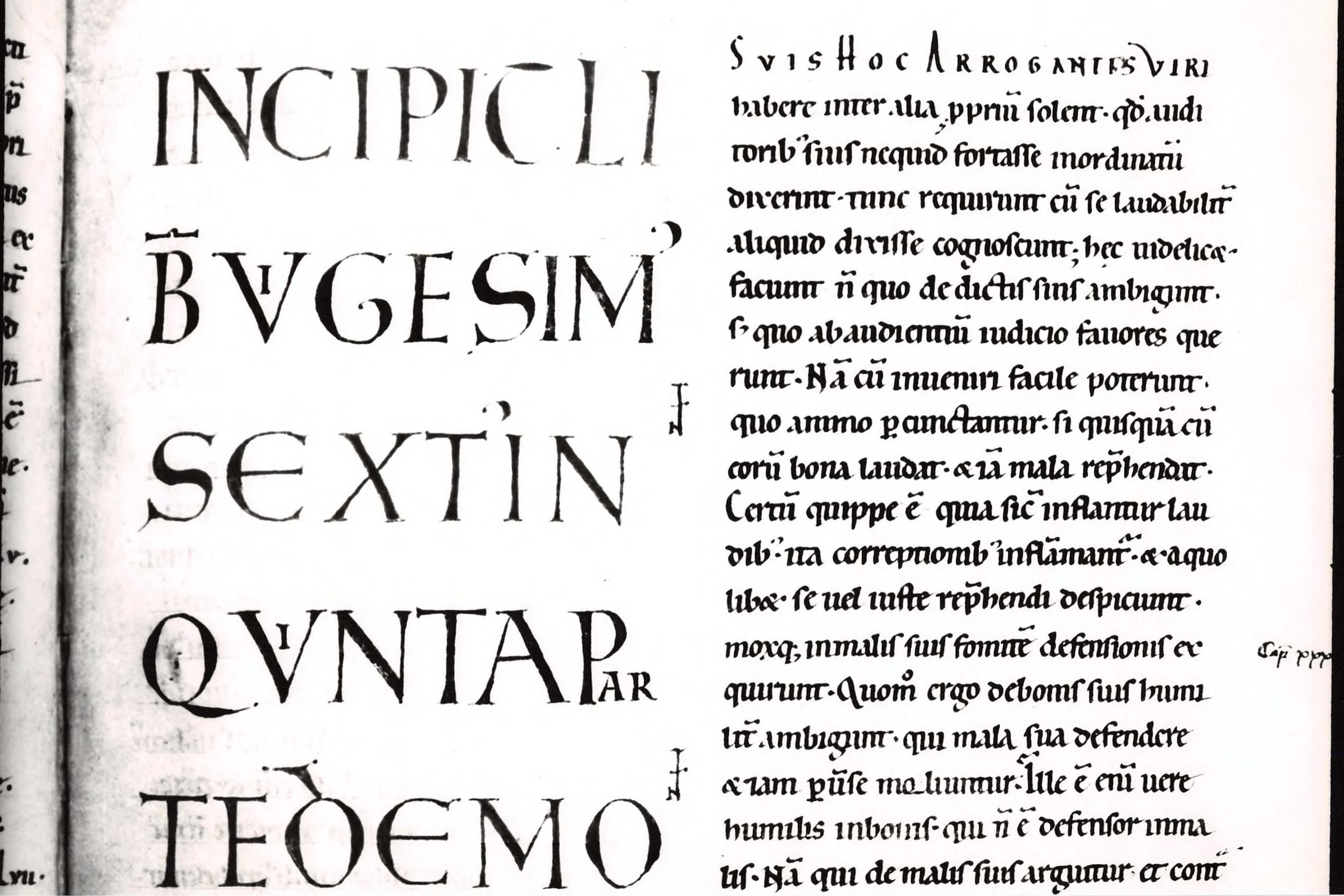

INCIPIT LI
B̄ VIGESIM
SEXT̄ IN
QVINTA PAR
TE DE MO

SVIS HOC ARROGANTES VIRI
habere inter alia ꝓpriū solent· qđ audi
torib; suis nequid fortasse inordinatū
dixerint· tunc requirunt cū se laudabilit̃
aliquid dixisse cognoscunt; hęc uidelic&
faciunt n̄ quo de dictis suis ambigunt·
s; quo ab audientiū iudicio fauores que
runt· Nā cū inueniri facile poterunt·
quo animo ꝑcunctantur· si quisquā cū
eorū bona laudat· & iā mala repħendit·
Certū quippe ē quia sic inflantur lau
dib;· ita correptionib; inflāmant̃· & a quo
lib&· se uel iuste repħendi despiciunt·
moxq; inmalis suis fomtē defensionis ex
quirunt· Quom̊ ergo debonis suis humi
lit̃ ambigunt· qui mala sua defendere
&iam pu̅se moliuntur· Ille ē enī uere
humilis inbonis· qui n̄ ē defensor inma
lis· Nā qui de malis suis arguitur & cont̃

Cap̄ ppp

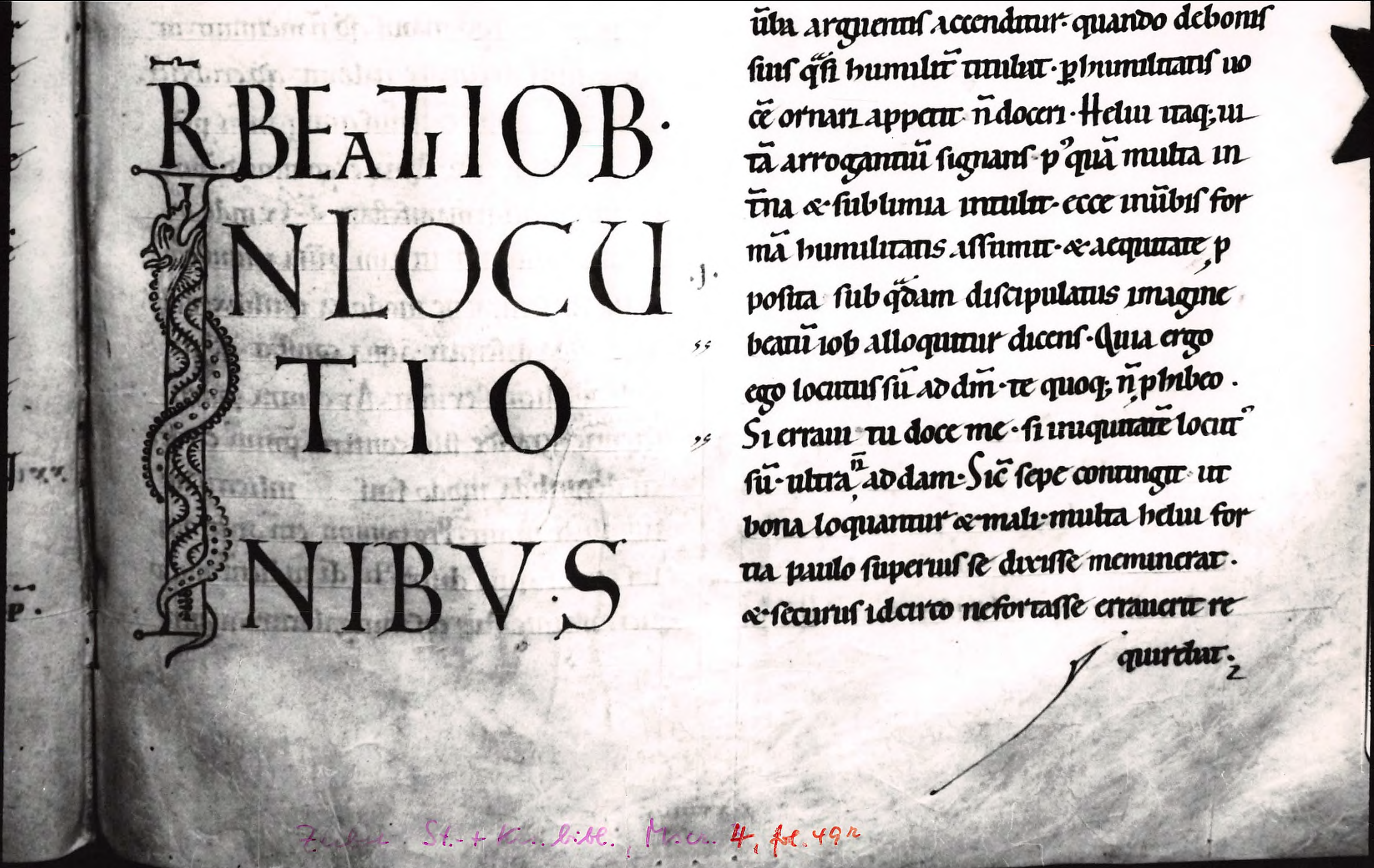

R̄ BEATI IOB.
IN LOCU
TIO
NIBUS

ũba arguentis accenditur· quando de bonis
suis q̄si humilit̄ titubat· p humilitatis uo
cē ornari appetit n̄ doceri· Heliu itaq; ui
tā arrogantiū signans· p' quā multa in
t̄na & sublimia intulit· ecce in nubis for
mā humilitatis assumit· & aequitate p
posita sub q̄dam discipulatus imagine
beatū iob alloquitur dicens· Quia ergo
ego locutus sū ad dn̄m· te quoq; n̄ p inbeo·
Si erraui tu doce me· si iniquitate locut'
sū· ultra n̄ addam· Sic sepe contingit ut
bona loquantur & mali· multa heliu for
tia paulo superius se dixisse meminerat·
& securus idcirco ne fortasse errauerit re
quirebat·

Zeitz St.- + Kr.-bibl., Msc. 4, fol. 49r mbi seruiant quia tunc cum lucis intimę radios non uidebant. Unde et israhelitę postquam uocati sunt contra moysen de excrescenti labore conqueruntur dicentes. Videat dominus et iudicet quoniam fetere fecistis odorem nostrum coram pharaone et seruis eius. et prębuistis ei gladium ut interficeret nos. Volentibus quippe ex egypto discedere pharao paleas subtraxerat. et tamen eius demensum opera requirebat. Quasi ergo contra legem mens submurmurat. post cuius cognitionem temptationum stimulos acriores portat. Et cum sibi labores crescere conspicit. in eo quod aduersario displicet quasi fetere se in oculis pharaonis dolet. Post lucem ergo estus sequitur. quia post illuminationem diuini muneris temptationis certamen augetur. Recte uero etiam diuidi estus dicitur. quia animarum non singuli omnibus sed quibusdam uicinis ac mixta positis mentes fatigantur. Prius enim conspersionem uniuscuiusque antiquus aduersarius perspicit. et tunc temptationis laqueos apponit. Alius namque letis. alius tristibus. alius timidis. alius elatis moribus existit. Quo ergo occultus aduersarius facile capiat. uicinas conspersionibus deceptionis parat. quia enim letitię uoluptas iuxta est letis moribus luxuriam proponit. et quia tristitia in iram facile labitur. tristibus poculum discordię porrigit. quia timidi supplicia formidant. pauentibus terrores intentat. et quia elatos extolli laudibus conspicit. eos ad quęque uoluerit blandis fauoribus trahit. Singulis igitur hominibus in eius conuenientibus insidiatur. neque enim facile captiuaret. si aut luxuriosis premi aut auaris scorta proponeret. si aut uoraces de abstinentię gloria aut abstinentes de gulę inbecillitate pulsaret. si mites per studium certaminis aut iracundos caperet per pauorem formidinis quęreret. quia ergo in temptationis ardore callide singulis insidians uicinos moribus laqueos abscondit. Recte dicitur. diuiditur estus super terram. sed cum premittitur per quam uiam spargitur lux. statimque subiungitur. diuiditur estus super terram. nimirum per eandem uiam per quam lux spargitur et iam diuidi estus indicatur. Alta quippe atque incomprehensibilis sancti spiritus gratia cum luce sua nostras mentes irradiat et iam temptationes aduersarii dispensand modificat ut simul multę conueniant. ut ipsę tantummodo quę ferri possunt illustratam iam do animam tangant. ut cum tactus sui ardore nos cruciant. perfectionis incendio non exurant. Paulo attestante qui ait. Fidelis autem deus qui non patietur nos temptari supra quam potestis. sed faciet cum temptatione etiam exitum ut possitis sustinere. Hunc ergo estum alter diuidit callidus supplantator. alter misericors conditor. ille diuidit ut per illum etiamsi interimat. iste ut eum tolerabilem reddat. et quia cum temptatione fatigamur. non solum interno dei spiritu instruimur. sed et iam exterio

Zerbst Micr. 5. f. 27r

Zerbst, Mscr. 5, fol. 3v

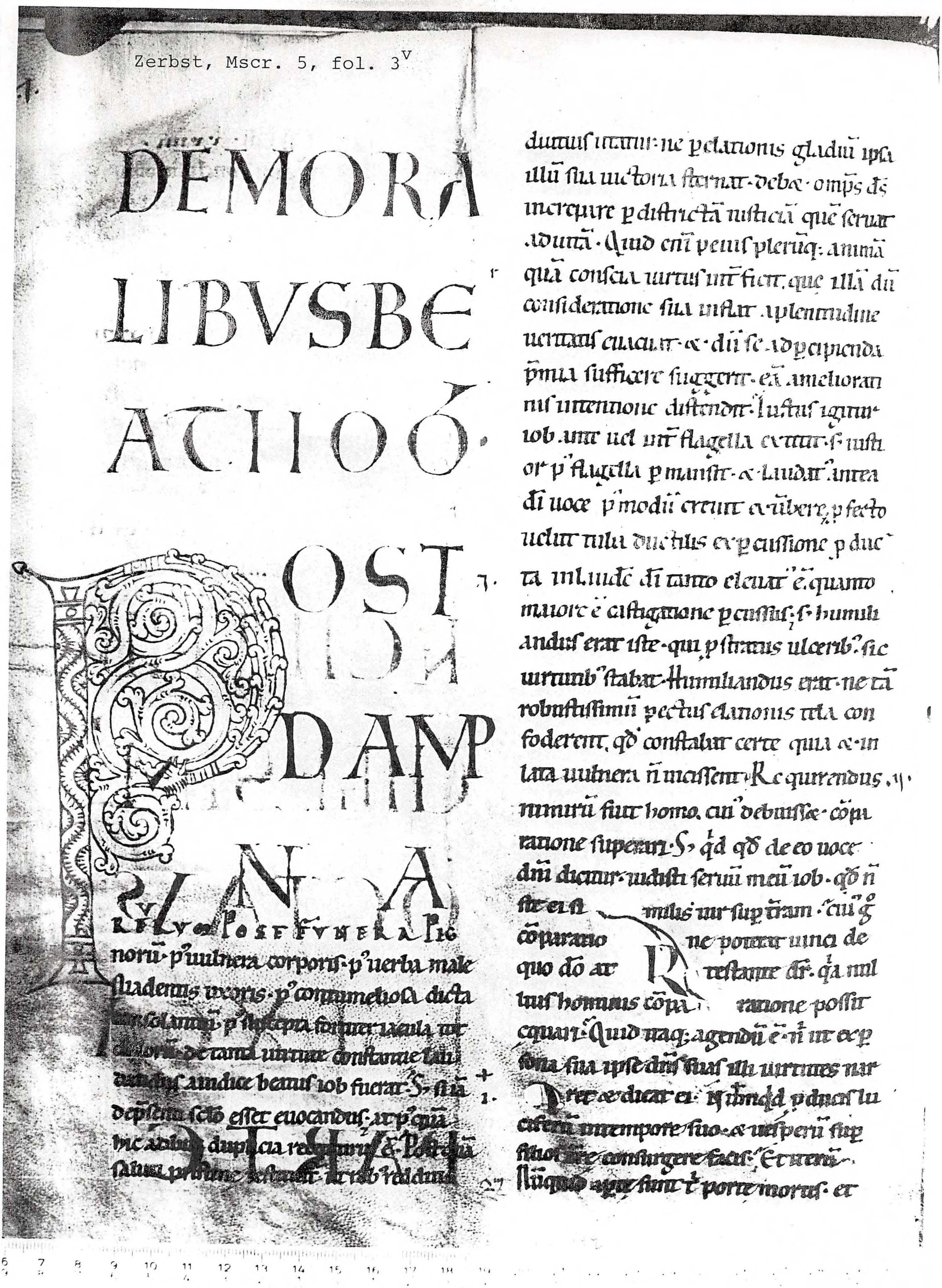

DE MORA LIBUS BE ATI IOB·

POST DAMP NA

RERUM POST FUNERA PIG
norū· p̃ uulnera corporis· p̃ uerba male
suadentis uxoris· p̃ contumeliosa dicta
consolantiū· p̃ suscepta fortiter iacula tem
ptationis de tanta uirtute constantiae lau
dandus a iudice beatus iob fuerat· S; si tā
de p̃senti sc̃lo esset euocandus· at p̃ quā
hic adhuc duplicia recepturus ē· Post etiā
salutis pristinae restitutē· ut iob ualdius

ductus utitur· ne p elationis gladiū ipsa
illū sua uictoria sternat· Debet· omps ds
increpare p districtā iusticiā que seruat
adiutā· Quid enī peius plerumq; animā
quā conscia uirtutis uitę fieri· que illā dū
consideratione sua inflat a plenitudine
ueritatis euacuat· et dū se ad pcipienda
pmia sufficere suggerit· eā melioratio
nis intentione distendit· Iustus igitur
iob ante uel int̃ flagella extitit· s; iusti
or p̃ flagella pmansit· et laudatꝰ int̃ea
dī uoce p̃modū extitit ubeř· pfecto
uelut tela ductilis ex pcussione pduc
ta in laude dī tanto eleuatꝰ ē quanto
maiore ē castigatione pcussus· S; humili
andus erat iste· qui pstratus ulcerib; sic
uirtutib; stabat· Humiliandus erat· ne tā
robustissimū pectus elationis tela con
foderent· qđ constabat certe quia et in
lata uulnera ñ uicissent· Requirendus ·11·
nimirū fuit homo· cui debuisset cōpa
ratione superari· S; q̃d qđ de eo uoce
dn̄i dicitur· Uidisti seruū meū iob· qđ ñ
sit ei similis uir sup t̃ram· Cū ḡ
cōparatione poterat uinci de
quo dō attestante dr̃· q̃a nul
lius hominis cōparatione possit
equari· Quid itaq; agendū ē· nisi ut ex p
sona sua ipse dn̄s suas illi uirtutes nar
Ret et dicat ei· Nūquid pducis lu
ciferū in tempore suo· et uesperū sup
filios terre consurgere facis· Et iterū·
Nūquid apte sunt t̃ porte mortis· et

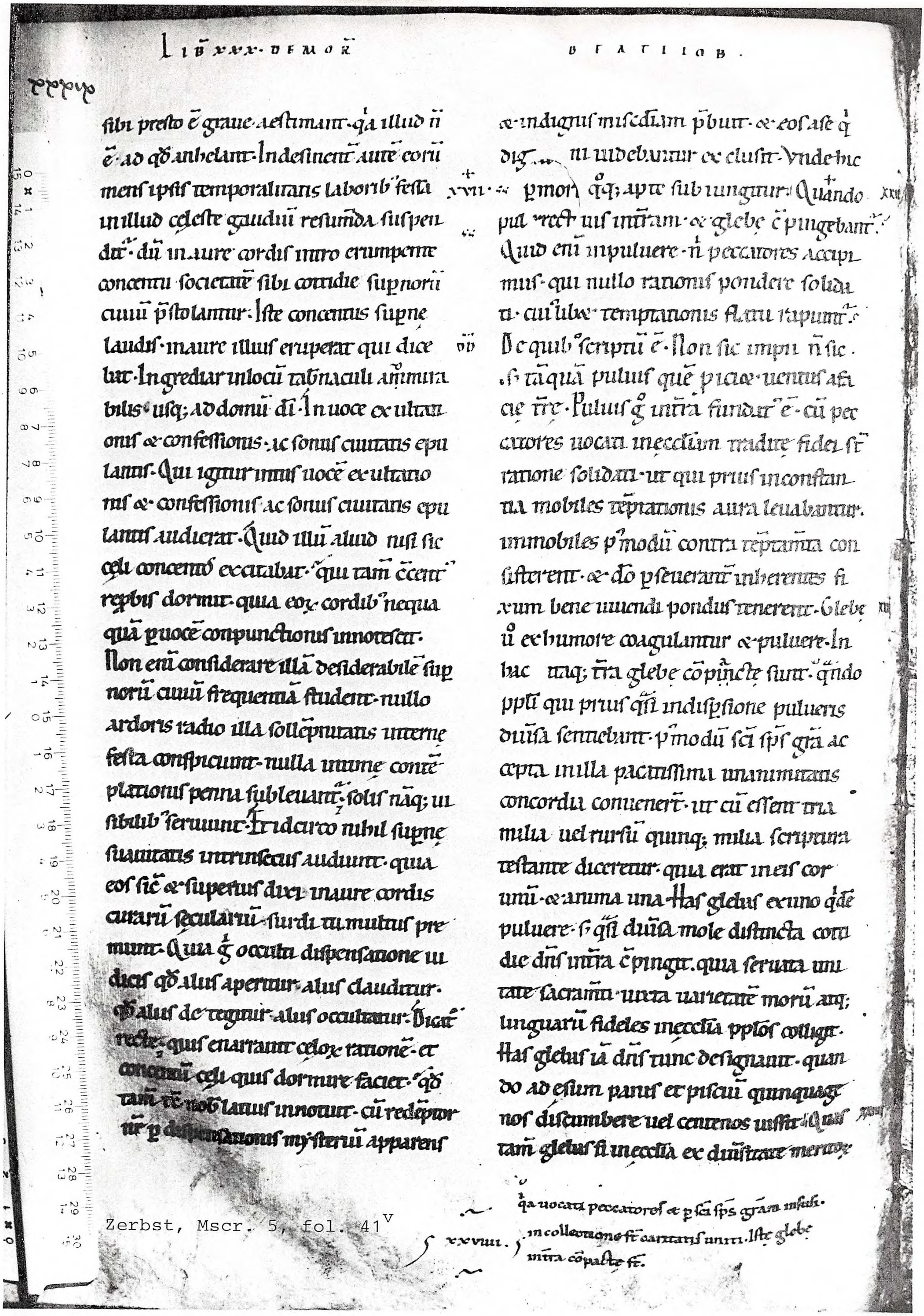

Lib̄ xxx· de mor̄ beati iob·

sibi presto ē graue aestimant· q͞a illud n̄
ē· ad q͞d anhelant· Indesinent̄ autē eorū
mens ipsis temporalitatis laborib; fessa xvii·
in illud celeste gaudiū resumenda suspen
ditur· dū in aure cordis intro erumpente
concentu societatē sibi cottidie supnorū
ciuiū p̄stolantur· Iste concentus supne
laudis· in aure illius eruperat qui dice
bat· Ingrediar in locū tabnaculi ammira
bilis usq; ad domū dī· In uoce exultati
onis & confessionis· ac sonus ciuitatis epu
lantis· Qui igitur intus uocē exultatio
nis & confessionis ac sonus ciuitatis epu
lantis audierat· Quid illū aliud nisi sic
celi concentus excitabat· qui tam̄ ccent̄
reprobis dormit· quia eorū cordib; nequa
quā p uocē conpunctionis innotescit·
Non enī considerare illā desiderabilē sup
norū ciuiū frequentiā student· nullo
ardoris radio illa sollēpnitatis interne
festa conspiciunt· nulla intime contē
plationis penna subleuant̄· solis namq; ui
sibilib; seruiunt· Et idcirco nihil supne
suauitatis intrinsecus audiunt· quia
eos sicut & superius dixi in aure cordis
curarū secularium· surdi tumultus pre
munt· Quia ergo occulta dispensatione iu
dicii q͞d aliis aperitur· aliis clauditur·
q͞d aliis detegitur· aliis occultatur· Dicat̄
recte· quis enarrabit celorū rationē· et
concentū celi quis dormire faciet· q͞d
tam̄ rē nobis latius innotuit· cū redēptor
nr̄ p d[illegible]tionis mysteriū apparens

& indignis misceri iam p̄buit· & eos a se q͞
dig ni uidebantur exclusit· Unde hic
p mori q̊q; apte subiungitur· Quando xxii
pul uis in terram· & glebe c̄pingebant̄·
Quid enī in puluere· nisi peccatores accipi
mus· qui nullo rationis pondere solida
ti· cū libet temptationis flatu rapiunt̄·
De quib; scriptū ē· Non sic impii nō sic·
sed tamquā puluis quē proicit uentus a fa
cie terre· Puluis g̊ in terra fundat̄ ē· cū pec
catores uocati in ecclesiam tradite fidei s̄
ratione solidati· ut qui prius inconstan
tia mobiles temptationis aura leuabantur·
immobiles p̄modū contra temptamenta con
sisterent· & dō pseuerant̄ inherentes fi
xum bene uiuendi pondus tenerent· Glebe
ů ex humore coagulantur & puluere· In
hac itaq; terra glebe cōpincte sunt· q͞ndo
ppłi qui prius q͞si in dispsione pulueris
diuisa sentiebant· p̄modū sci sps gra ac
cepta in illa pacatissima unanimitatis
concordia conuenert̄· ut cū essent tria
milia uel rursū quinq; milia scriptura
testante diceretur· quia erat in eis cor
unū & anima una· Has glebas ex uno q͞dē
puluere· s; q͞si diuisa mole distincta cotti
die dns in terra c̄pingit. quia seruata uni
tate sacramti· iuxta uarietatē morū atq;
linguarū fideles in ecclia ppłos colligit·
Has glebas iā dns tunc designauit· quan
do ad esum panis et piscium quinquage
nos discumbere uel centenos iussit· Quia
tam̄ glebas sī in ecclia ex diuersitate meritorū

xxviii. qa uocati peccatores & p sci sps gram infusi·
in collectione sunt caritatis uniti· Iste glebe
in terra cōpacte sunt.

Zerbst, Mscr. 5, fol. 41v

abſentia preſenſ fuit diſcipulo. GREGORIUS.

Oportet petre ut interim ſileaſ. quatenuſ adhuc maiora
agnoſcaſ. Gothorū nāq; temporib; cū rex eoꝝ totila
ſcm̄ uirū ꝓphetię ſpm̄ audiſſet habere: ad eiꝰ mo
naſteriū ꝑgenſ paulo longiuſ ſubſtitit. eiq; ſe uentu
rū ēē nunciauit. Cui dū ꝓtinuſ mandatū fuiſſet de
monaſterio ut ueniret: ipſe ſicut ꝑfidę m̄tiſ fuit. an
uir dī ꝓphetię ſpm̄ haberet explorare conatuſ eſt;
Quidā uero eiꝰ ſpatariuſ riggo dicebat̄. cui calciam̄ta
ſua p̄buit. eūq; regalib; ueſtib; indui fecit. quē quaſi
in ꝑſona ſua ꝑgere ad dī hominē p̄cepit; in cuiꝰ obſequio
treſ qͥ ſibi p̄ceteriſ adhęrere c̄ſueuerant comiteſ miſit.
ſcilicet. Wlrid. erith. ⁊ blidin. ut ante dī ſerui oculoſ
ipſū ēē regē totilā ſimulanteſ. eiꝰ latera obambularent.
Cui alia qͦq; obſequia atq; ſpatarioſ p̄buit. ut tam
ex eiſdē obſequiiſ quā ex purpureiſ ueſtib; rex eſſe pu
taret̄. Cūq; idē riggo decoratuſ ueſtib;. obſequentiū
frequentia comitatuſ monaſteriū fuiſſet ingreſſuſ:
uir dī eminuſ ſedebat. Quē uenientē c̄ſpicienſ. cū
iā ab eo audiri poſſet. clamauit dicens. Pone fili
pone hoc qđ portas. n̄ eſt tuū. Qui riggo ꝓtinꝰ inter
rā cecidit. ⁊ qͥa tanto uiro illudere p̄ſūpſiſſet expa
uit. Omſq; qͥ cū eo ad dei hominē ueniebant. terrę
c̄ſternati ſunt. Surgenteſ autē ad eū ꝓpinquare mi

Zerbst, Stadt- + Kr.-bibl., Ms. a. 6, fol. 38v

Juen Msc. 6
f. 38r

Zerbst, Mscr. 6, fol. 53^{r}

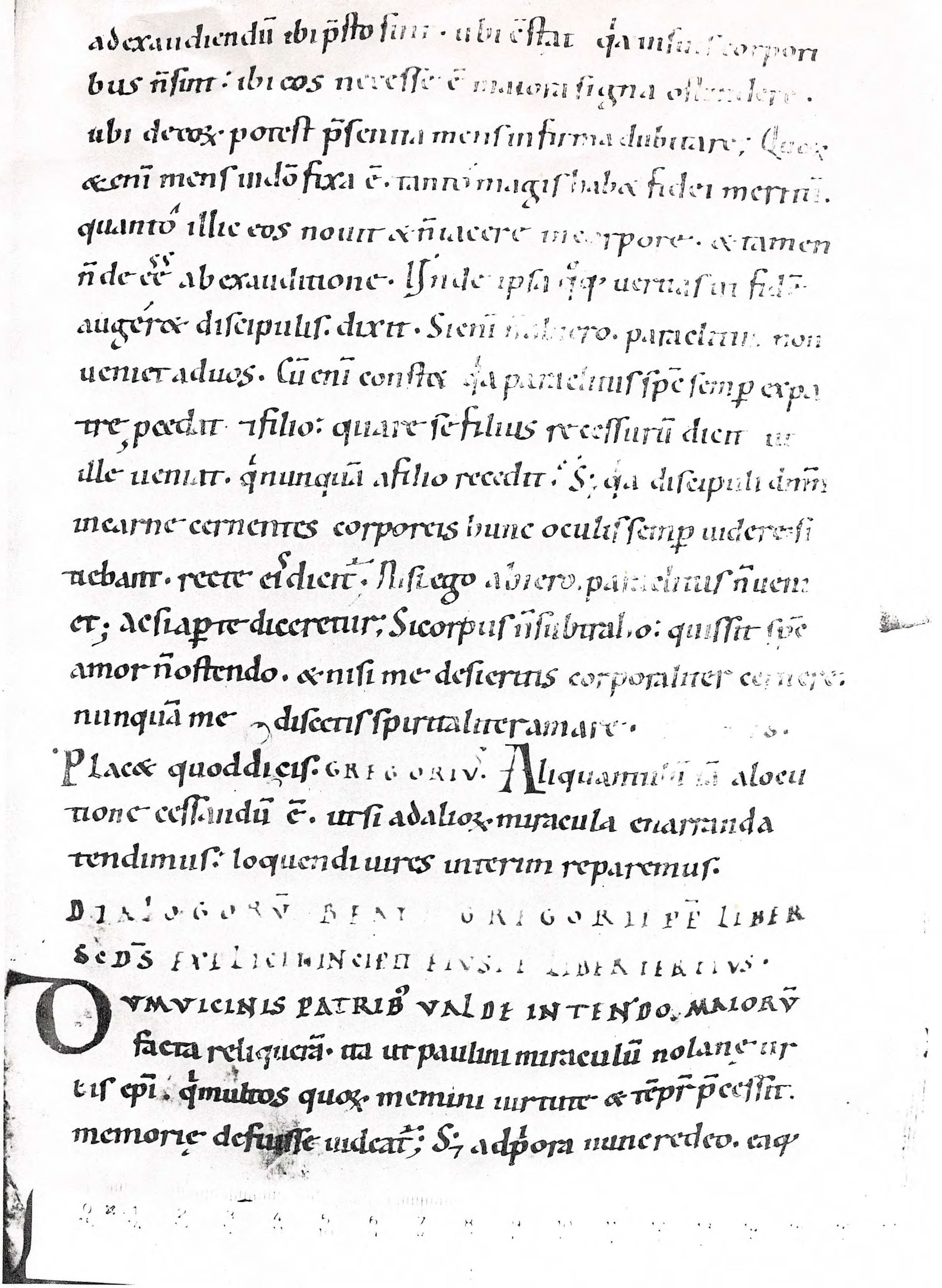

ad exaudiendū ibi p̄sto sunt · ubi c̄stat q̄a in suis corpori
bus n̄ sunt · ibi eos necesse ē maiora signa ostendere ·
ubi de eoꝝ potest p̄sentia mens infirma dubitare; Quoꝝ
&enī mens in dō fixa ē · tanto magis habet fidei meritū ·
quanto illic eos nouit & n̄ iacere in corpore · & tamen
n̄ deēē ab exauditione · Unde ipsa q̄q; ueritas ut fidē
augeret discipulis · dixit · Si enī n̄ abiero · paraclitus non
ueniet ad uos · Cū enī constet q̄a paraclitus sp̄c semp ex pa
tre, p̄cedit ⁊ filio: quare se filius recessurū dicit ut
ille ueniat · q̄ nunquā a filio recedit · S; q̄a discipuli dnm̄
in carne cernentes corporeis hunc oculis semp uidere si
tiebant · recte eis dicitur · Nisi ego abiero · paraclitus n̄ ueni
et; ac si ap̄te diceretur; Si corpus n̄ subtraho: quis sit sp̄c
amor n̄ ostendo · & nisi me desieritis corporaliter cernere:
nunquā me discetis spiritaliter amare · [illegible]s.
Placet quod dicis. GREGORIVS. Aliquantulū nunc a locu
tione cessandū ē · ut si ad alioꝝ miracula enarranda
tendimus: loquendi uires interim reparemus.

DIALOGORV̄ BEATI GREGORII PP̄ LIBER
SCDS EXPLICIT INCIPIT EIVSDE LIBER TERTIVS.

DVM VICINIS PATRIBꝰ VALDE INTENDO, MAIORV̄
facta reliquerā · ita ut paulini miraculū nolanę ur
bis epi · q̄ multos quoq; quos memini uirtute & tēpr̄ p̄cessit.
memorię defuisse uideatur; Sed ad p̄ora nunc redeo · eaq;

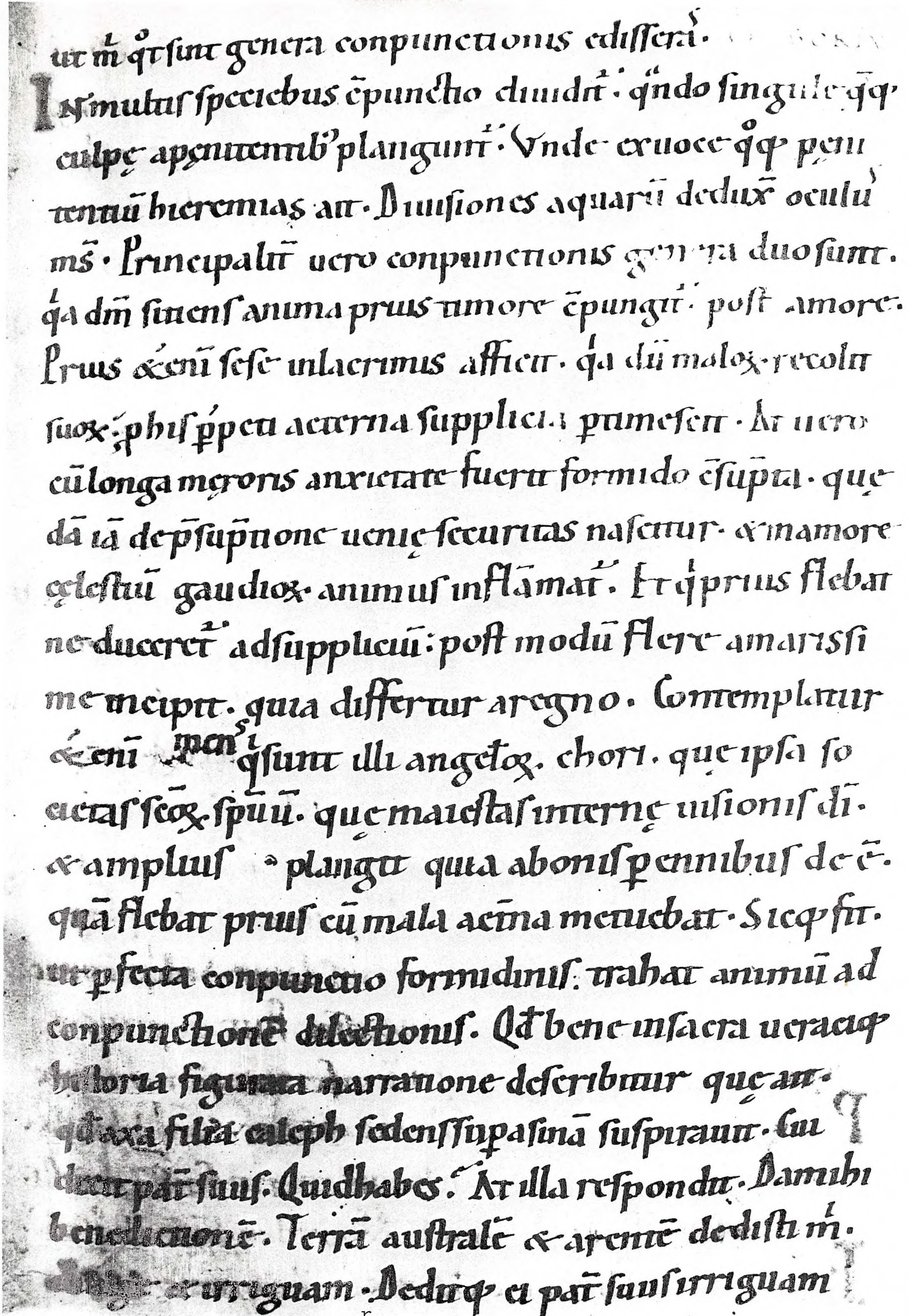

ut mihi quot sint genera conpunctionis edisseras.
In multis speciebus conpunctio dividitur. quando singulae quaeque
culpae a paenitentibus planguntur. Unde ex voce quoque paeni
tentium Hieremias ait. Divisiones aquarum deduxit oculus
meus. Principaliter vero conpunctionis genera duo sunt.
quia Deum sitiens anima prius timore conpungitur. post amore.
Prius enim sese in lacrimis afficit. quia dum malorum recolit
suorum; pro his perpeti aeterna supplicia pertimescit. At vero
cum longa maeroris anxietate fuerit formido consumpta. quae
dam iam de praesumptione veniae securitas nascitur. et in amore
caelestium gaudiorum animus inflammatur. Et qui prius flebat
ne duceretur ad supplicium: post modum flere amarissi
me incipit. quia differtur a regno. Contemplatur
enim mens quae sunt illi angelorum chori. quae ipsa so
cietas sanctorum spirituum. quae maiestas internae visionis Dei.
et amplius plangit quia a bonis perennibus deest.
quam flebat prius cum mala aeterna metuebat. Sicque fit.
ut perfecta conpunctio formidinis trahat animum ad
conpunctionem dilectionis. Quod bene in sacra veracique
historia figurata narratione describitur quae ait.
quod Axa filia Caleph sedens super asinam suspiravit. Cui
dixit pater suus. Quid habes? At illa respondit. Da mihi
benedictionem. Terram australem et arentem dedisti mihi.
iunge et irriguam. Deditque ei pater suus irriguam

Zerbst, Mscr. 6, fol. 86r

Zerbst, Mscr. 6, fol. 172r

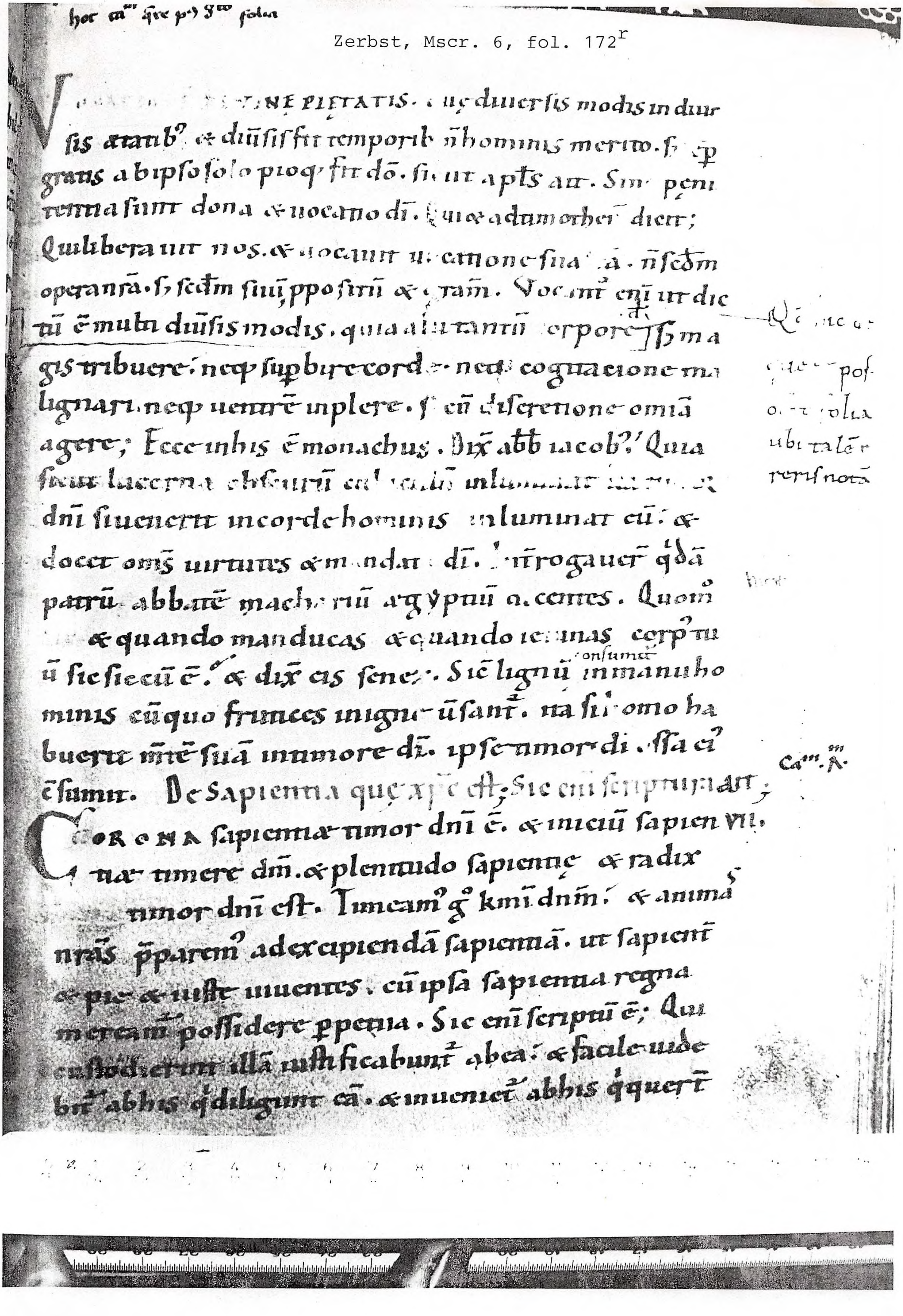

hoc caᵐ quere post 8ᵐ folia

V[illegible] [illegible]INE PIETATIS. [illegible]uę diuersis modis in diuer
sis ętatib⁹ & diūsis fit temporib; n̄ hominis merito. s; p̄
gratis a b ipso solo ploq; fit dō. sicut apts ait. Sine pęni
tentia sunt dona & uocatio dī. Qui & ad timotheū dicit;
Qui liberauit nos. & uocauit uocatione sua scā. n̄ sc̄dm
operā nrā. s; sc̄dm suū ppositū & gratiā. Vocatiᵒ enī ut dic
tū ē multi diūsis modis. quia alii tantū corpore [illegible] s; ma
gis tribuere; neq; superbire corde. neq; cogitacione ma
lignari. neq; uentrē inplere. s; cū discretione omīa
agere; Ecce in his ē monachus. Dix̄ abb iacob⁹. Quia
sicut lucerna obscurū cubiculū inluminat [illegible]
dnī si uenerit in corde hominis inluminat eū. &
docet omīs uirtutes & mandata dī. Interrogauerᵗ qdā
patrū abbatē machariū ęgyptiū dicentes. Quomᵒ
[illegible] & quando manducas & quando ieiunas corp⁹ tu
ū sic siccū ē. & dix̄ eis senex. Sic lignū in manu ho
minis cū quo frutices in igne ūsant̄. ita si homo ha
buerit mentē suā in timore dī. ipse timor di [illegible]ssa c⁹
ē sumit. De SAPIENTIA quę xpē est; Sic enī scriptū ē;

CORONA sapientię timor dnī ē. & iniciū sapien VII.
tię timere dm̄. & plenitudo sapientię & radix
timor dnī est. Timeam⁹ ergᵒ kmī dnm̄. & animās
nrās p̄parem⁹ ad excipiendā sapientiā. ut sapient̄
& pie & iuste uiuentes. cū ipsa sapientia regna
mereamᵘʳ possidere ppetua. Sic enī scriptū ē; Qui
custodierint illā iustificabunt̄ ab ea. & facile uide
bit̄ ab his q diligunt eā. & inuenietᵘʳ ab his q querūt

Q[illegible]
[illegible] pos-
[illegible] folia
ubi taleᵐ
rerus nota

hec

Caᵐ. R.

Si pugnas. uincis. Si occideris coronaris. Tu in ſeruitute. libera eſ. in periculis tuta. in cuſtodia lęta. Tibi om̄s reatꝰ addict̄. tibi uniuerſa malitia ſubiugat̄. Te potentes honorant. ſuſcipiunt principes. magnati exquirūt. & iam illi te n̄ nūquā deſiderant qui inpugnant. Tibi boni parent. mali inuident. zelant ęmuli. inimici ſubcūbunt. Nec umquā poteris uictrix non eē. & iam ſi tibi inter homines iudex iuſtus defuerit. Dicebant de abbate paulo. q̄d teneret manibus eos qui dicuntur cornuta aſpides. & ſerpentes atq; ſcorpiones. & ſcindebat eos ꝑ mediū. Uidentes autē haec fr̄s. ſatis facienteſ ei interrogabant eum dicenteſ. Dic nobiſ quid operatuſ eſ. ut acciperes grām iſtam. Qui ait eiſ. Ignoſcite mihi patreſ. Si q̄iſ poſſederit puritatē & innocentiā. omnia ſubiciunt̄ ei ſicut adā. quando erat in paradiſo ante p̄uaricationē mandati diuini.

Quid ſit ſc̄ificare ieiuniū.

c. Quia ieiunantiſ dn̄i uictimaſ recenſenteſ triūphū nr̄e ſalutiſ agnouimꝰ. ieiunia nr̄a religioſiſ ſc̄ificemꝰ obſeq̄iſ. Quid autē ē aliud ſc̄ificare ieiuniū. n̄ ieiunii cauſa ſc̄a uelle. iuſta facere. iniqua uitare. Sc̄ificat ille ieiuniū. q̄ flamaſ feruentiſ iracundię manſuetę mitiſ placabilitate reſtringit. Sc̄ificat ieiuniū. q̄ laſciuienteſ oculoſ turpi ab aſpectu habeniſ caſtitatiſ auertit. Sc̄ificat ieiuniū. q̄ inimicorū iacula ſcuto patientię repulſa diſpergit.

Zerbst, Stadt- u. Kir. bibl., Mscr. 6, fol. 208v

Zerbst Mscr. 6

f. 208^{v}

Zerbst, Mscr. 6, fol. 172^{v}

illā; Scriptū ē enī. Concupiscentia itaq; sapientię de
ducit adregna ꝑpetua. Proptēa ait salomon. Optaui &
datus ē m̄ sensus. inuocaui. & uenit inme sp̄c sapientię.
&ꝓposui ꝓluce habere illā. Sup salutē & omnē pulchritudinē
dilexi illā. qm̄ inextinguibile ē lum̄ illi'. Venerūt autē m̄ omīa
bona pariter cū illa. Innumerabilis honestā ꝑ manꝰ illiꝰ. & letatꝰ sū
om̄ibꝰ q̄ñ ante cedebat me sapientia. Infinitꝰ enī thesaurus ē ho
minibꝰ. quo qui usi sunt. participes facti st̄ amicitię dī;
Est enī inilla sp̄c intellectꝰ. scs̄. unicꝰ. multiplex. subtilis.
mobilis. disertꝰ. inquo inquinatꝰ. certꝰ. suauis. amans
bonū. acutꝰ. humanꝰ. stabilis. securꝰ. omnē habens uir
tutē. omīa ꝓspiciens. & quę capiat om̄s sp̄c intelligibi
lis. Omnibꝰ enī mobilibꝰ mobilior ē sapientia. Vapor ē eni
uirtutis dī. & emanatio claritatis omnipotentis sincera.
Candor ē enī lucis ętnę & speculū sine macula dī ma
iestatis. & imago bonitatis illius. Est enī hac speciosi
or sole. & sup omnē stellarū dispositionē. luci ē parata
inuenitur purior; Luci enī succedit nox. sapientiā autē
ñ uincit malicia. Attingit autē afine usq; adfinē fortit.
& disponit omīa suauit̄; Sobrietatē enī & sapientiā docet
& iusticiā. & uirtutē. q̄ibꝰ utilius nihil ē inuita hominibꝰ.
Thesaurus magnꝰ ē. sapientia. quā q̄ inuenerit inuenit &
uitā. & quipossederit illā immortalitatis habebit coro
nā. Ipsa ē enī quę stabiles facit infide. certos inuerbo.
dulces ineloquio. hilares indato. inmisedia humanos. in
respondendo suaues. indiscernendo sagaces. inꝓsperita
te mites. inaduersitate securos. acutos insensu. ꝑlucidos

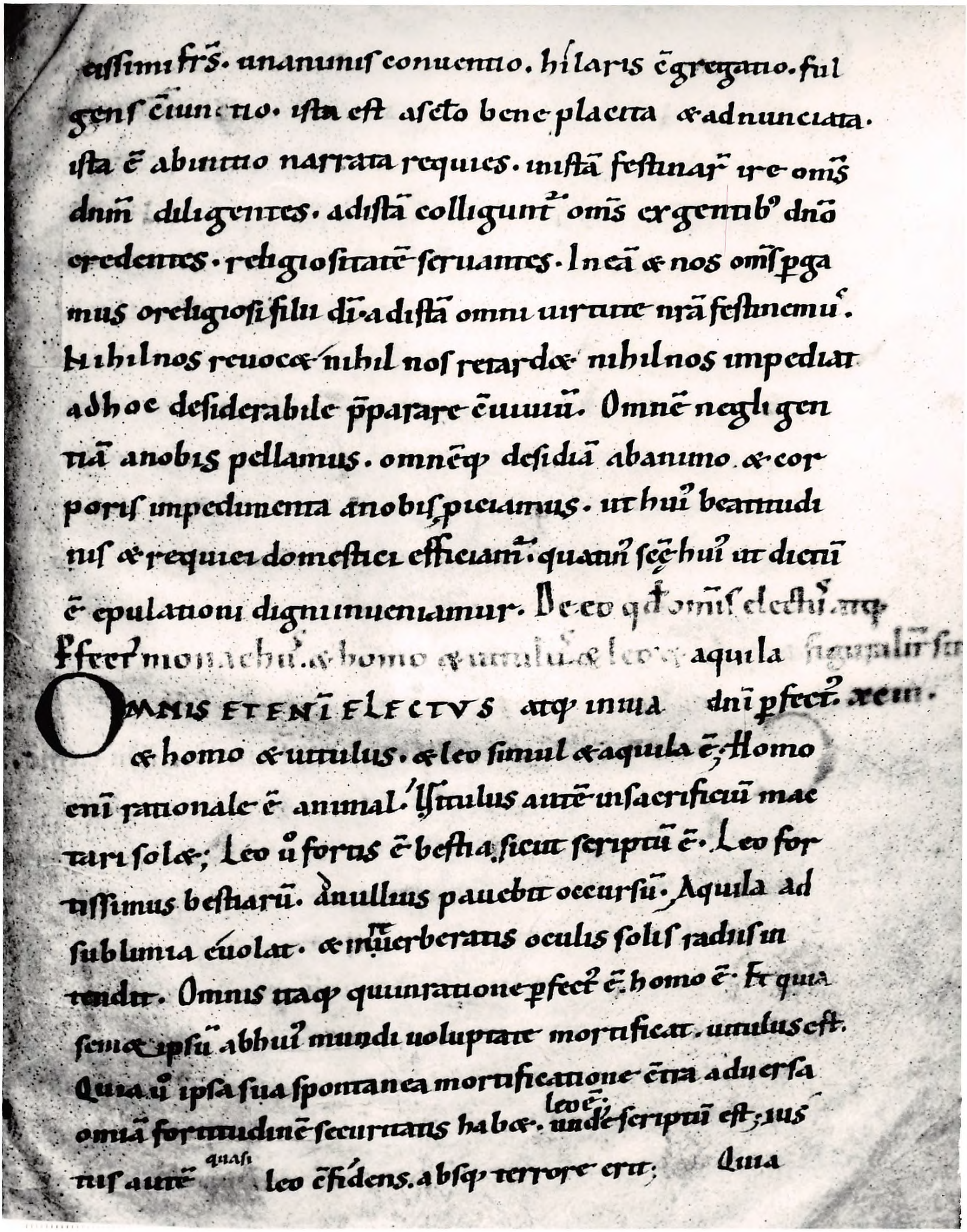

ciſſimi frs̄. unanimiſ conuentio. hilaris ēgregatio. ful
genſ ēiunctio. iſta eſt a ſcto bene placita & adnunciata.
iſta ē ab initio narrata requies. in iſtā feſtinar̄ ire om̄s
dnm̄ diligentes. ad iſtā colligunt̄ om̄s ex gentib' dn̄o
credentes. religioſitatē ſeruantes. In eā & nos omſ pga
mus o religioſi filii dī. ad iſtā omni uirtute nrā feſtinemus.
Nihil nos reuocet. nihil noſ retardet. nihil nos impediat
ad hoc deſiderabile pparare ēuiuiū. Omnē negligen
tiā a nobis pellamus. omnēq; deſidiā ab animo & cor
poriſ impedimenta a nobiſ piciamus. ut hui' beatitudi
niſ & requiei domeſtici efficiam̄. quatin' ſēē hui' ut dictū
ē epulationi digni inueniamur. De eo qđ omniſ electi' atq;
pfect' monachus. & homo & uitulus & leo & aquila figuralit̄ ſi
OMNIS ETENĪ ELECTUS atq; in uia dn̄i pfect'. xciii.
& homo & uitulus. & leo simul & aquila ē; Homo
enī rationale ē animal. Uitulus autē in ſacrificiū mac
tari ſolet; Leo u° fortis ē beſtia. ſicut ſcriptū ē. Leo for
tiſſimus beſtiarū. ad nullius pauebit occurſū. Aquila ad
ſublimia euolat. & inreuerberatis oculis ſoliſ radiiſ in
tendit. Omnis itaq; qui in ratione pfect' ē. homo ē. Et quia
ſemet ipſū ab hui' mundi uoluptate mortificat. uitulus eſt.
Quia u° ipſa ſua ſpontanea mortificatione ētra aduerſa
omniā fortitudinē ſecuritatis habet. leo ē; unde ſcriptū eſt; Ius
tus autē quasi leo ēfidens. abſq; terrore erit; Quia

Zerbst, Stadt- + Kr.-bibl., Mscr. 6, fol. 211r

Zerbst Msc. 6
fol. 211r

F. Münnich, Die Bibl. des Franciscaeums zu Zerbst, in: Zerbster Jb. 15 (1930) S. 5-88, vgl. vor allem S. 73

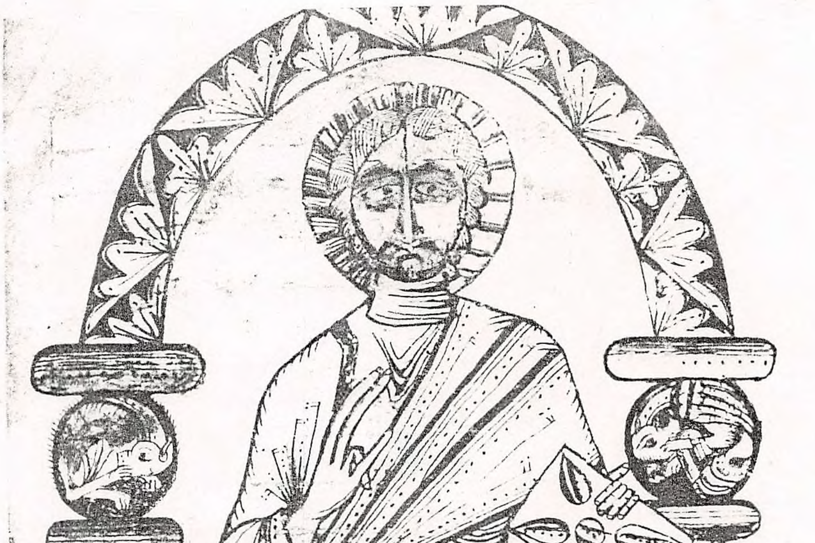

Abb. 1. Der segnende Weltheiland. Ganzseitige Miniatur aus Handschrift 6: Diadema monachorum (vgl. S. 73). Smaragd
Mit frdl. Genehmigung dem Bernburger Kalender 1930 entnommen.

Zerbst, Krs.- + Stadtbibl.
Hs. 6 (aus Nienbg)

Zerbst, Stadt- + Kirs. bibl., Mscr. 11, fol. 3r

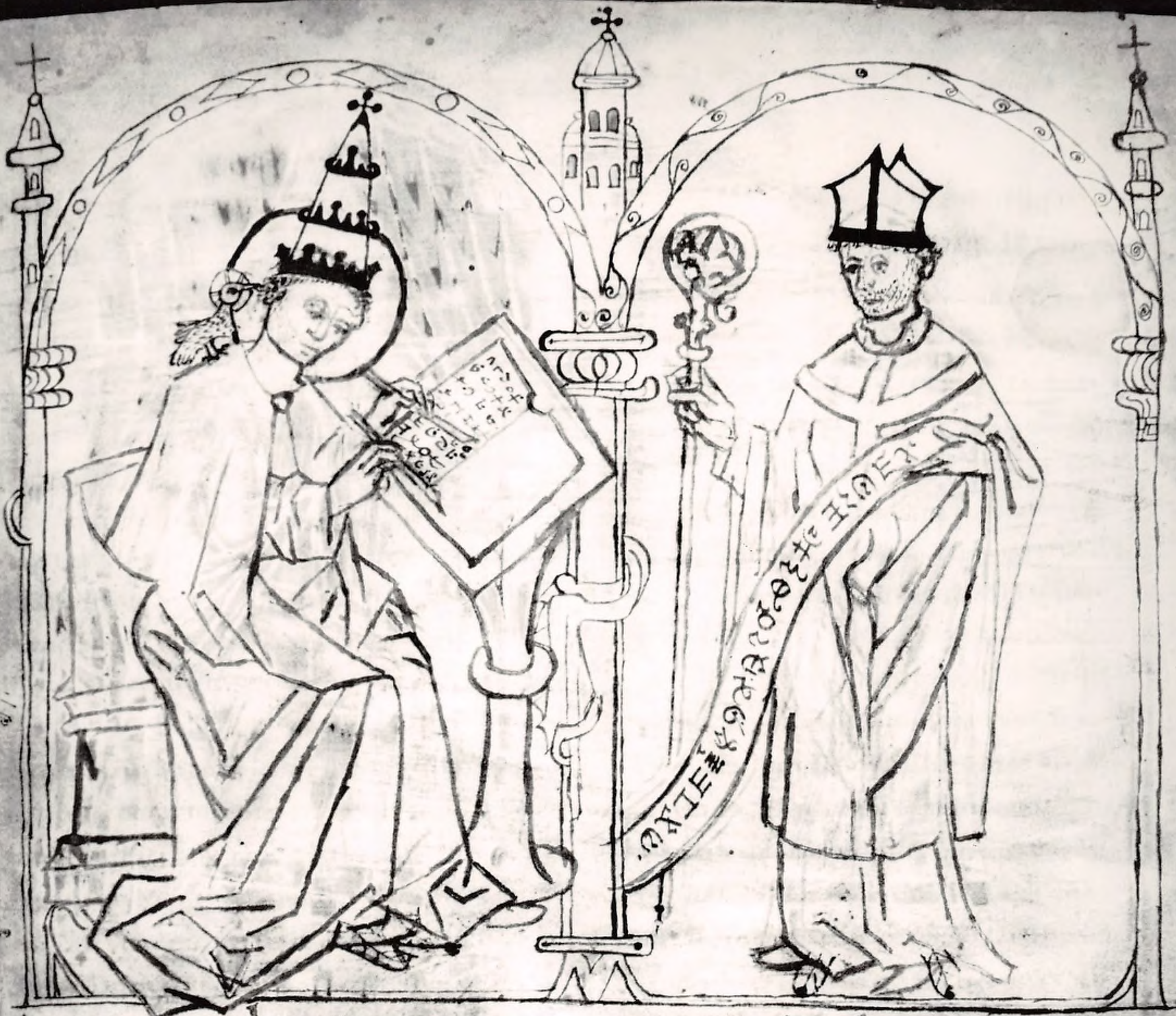

INCIPIT LIBER
SCI GREGORII PAPE
QUI DR PASTORALIS CURE.

PASTORALIS CURE me pondera fugere delitiscendo uoluisse benigna fr̄at kme̅ atq; humillima intentione reprehendis. Que ne quibusdam leuia esse uideantur. p̄sentis libri stilo exprimo de eorum grauedine omne quod penso. ut ad hec qui uacat incaute non expetat. et qui incaute l expetunt expetiit. adeptum se esse pertimescat. Quadripertita uero disputatione liber iste distinguitur. ut ad lectoris sui animu ordinatis alligationibus. quasi quibusdam passibus gradiatur. Nam cum rerum necessitas exposcit. pensandum ualde est. ad culmen quisq; regiminis

Sce MARIE BIGETRICIS. Sci q; CYPRIANI epi & mr̄. In NIANBVRH

Zerbst

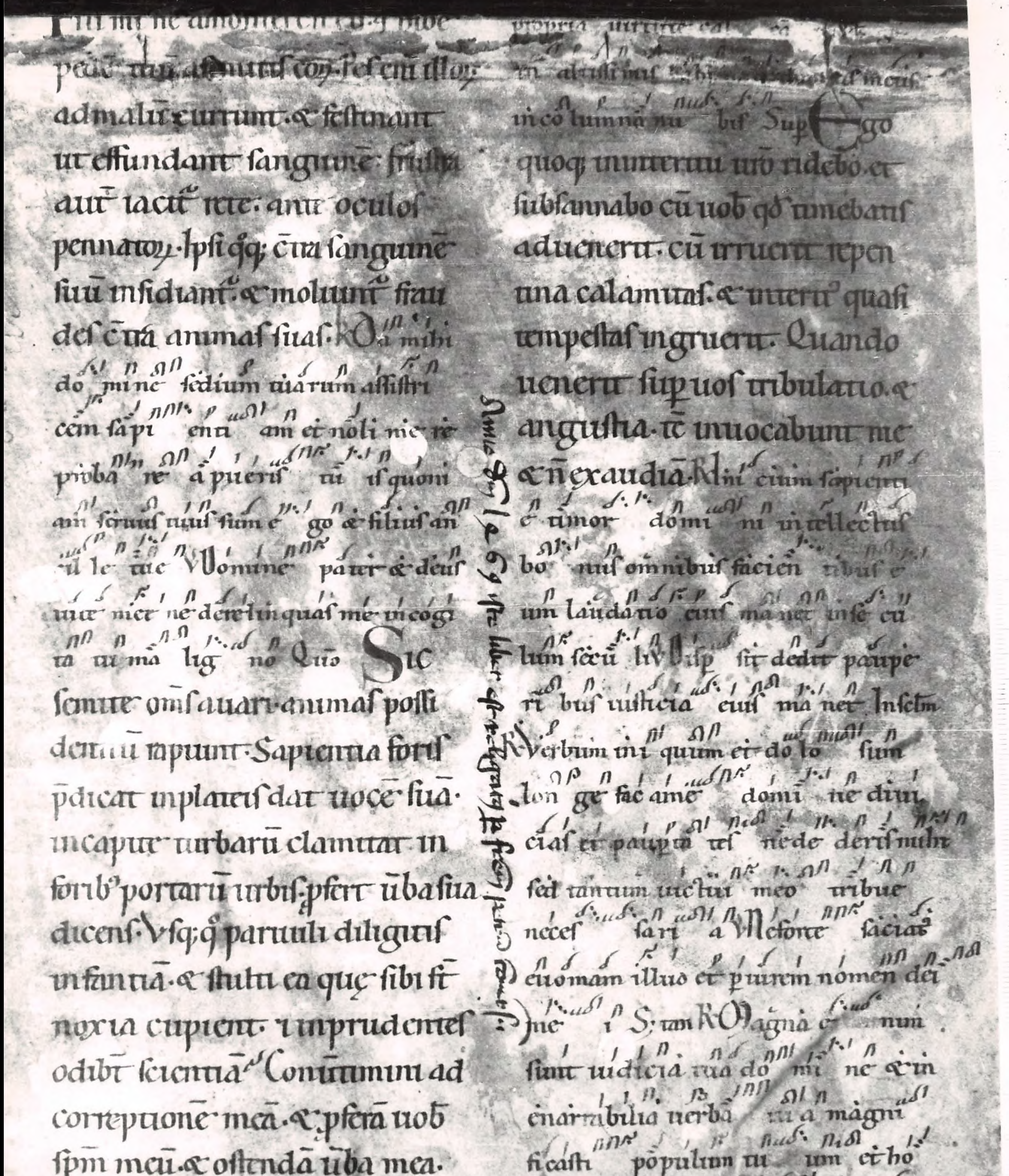

Fili mi ne [illegible]
pede tuū a semitis eor. Pedes enī illor
ad malū currunt. & festinant
ut effundant sanguinē. frustra
aut iacit rete. ante oculos
pennator. Ipsi quoq; cōtra sanguinē
suū insidiant. & moliunt frau
des cōtra animas suas. R. Da mihi
do mine sedium tuarum assistri
cem sapi enti am et noli me re
proba re a pueris tu is quoni
am seruus tuus sum e go & filius an
cil le tue. V. Domine pater & deus
uite mee ne derelinquas me in cogi
ta tu ma lig no. Quo. Sic
semite omis auari animas possi
dentiū rapiunt. Sapientia foris
pdicat in plateis dat uocē suā.
in capite turbarū clamitat in
forib portarū urbis. pfert ūba sua
dicens. Usq; q paruuli diligitis
infantiā. & stulti ea que sibi st
noxia cupient. & imprudentes
odibt scientiā. Conuertimini ad
correptionē meā. & pferā uob
spm meū. & ostendā ūba mea.
qa uocaui & renuistis omē con
siliū meū. & increpationes meas
neglexistis. R. Girum celi circui
ui so la et in fluctibus maris am

propria [illegible]
in altissimis [illegible] meus
in co lumna nu bis. Sup. Ego
quoq; in interitu uro ridebo. et
subsannabo cū uob qd timebatis
aduenerit. cū irruerit repen
tina calamitas. & interitus quasi
tempestas ingruerit. Quando
uenerit sup uos tribulatio &
angustia. tc inuocabunt me
& n exaudiā. R. Initium sapientie
e timor domi ni intellectus
bo nus omnibus facien tibus e
um laudatio eius ma net in se cu
lum seculi. V. Disp sit dedit paupe
ri bus iusticia eius ma net. In selm
R. Verbum ini quum et do lo sum
lon ge fac a me domi ne diui
cias et paup ta tes ne de deris mihi
sed tantum uictui meo tribue
neces sari a. V. Ne forte saciat
euomam illud et piurem nomen dei
me i. S; tan. R. Magna e nim
sunt iudicia tua do mi ne & in
enarrabilia uerba tu a magni
ficasti populum tu um et ho
no rasti. V. Deduxisti sicut oues
populum tu um in manu moy si
et a ron. Et hono. R. Ne derelin
quas me domine pater & domina

Anno dni 1469 iste liber [illegible]

Zerbst, Kir.- + St.Bibl. Mscr. 3, Spiegel vorn

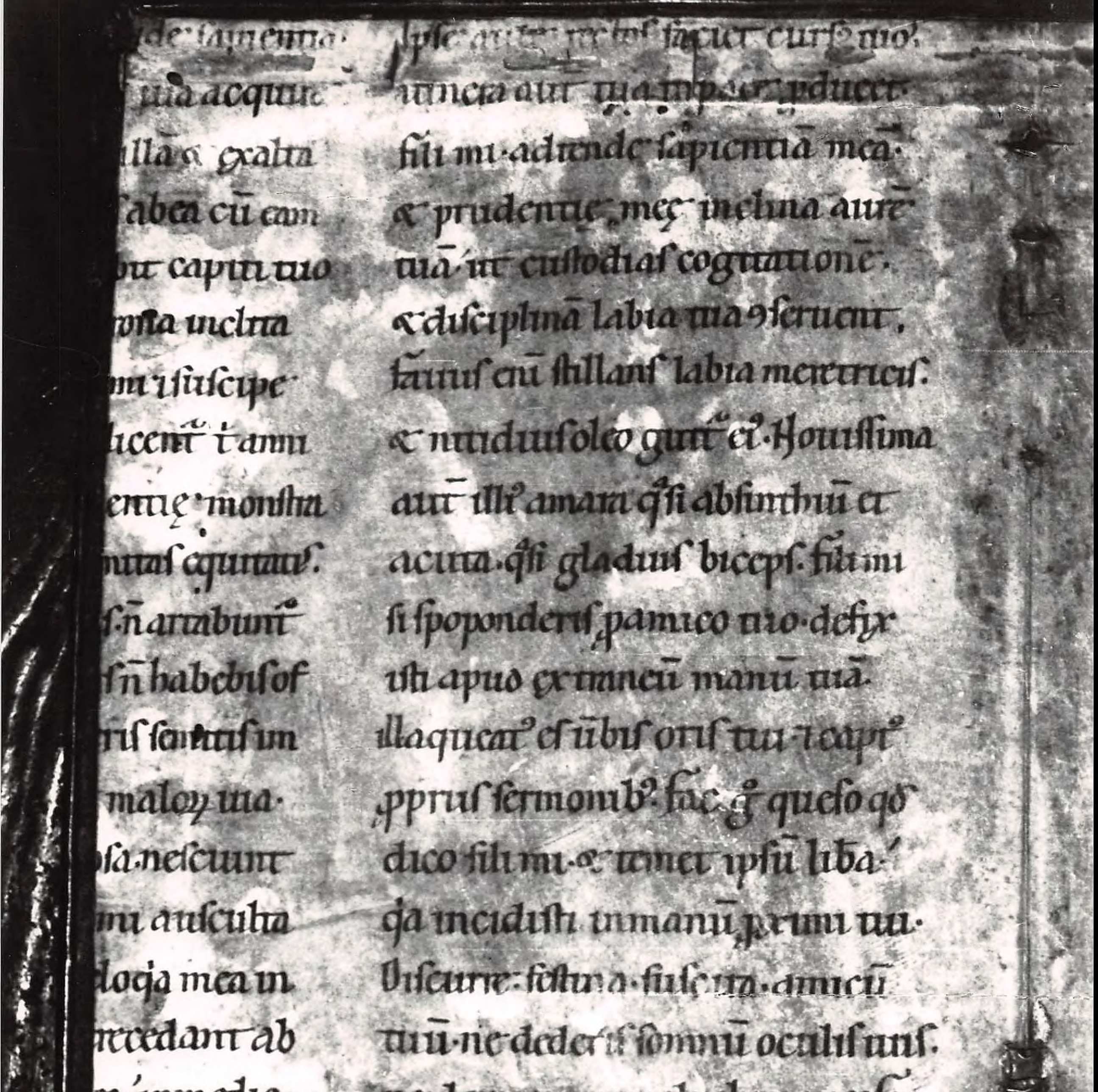

de sapientia·
tia acquire
illā & exalta
abeā cū eam
bit capiti tuo
rona inclita
mi ꝛ suscipe
licent᷑ ꝛ anni
entię monstra
nitas equitatis·
s n̄ artabunt᷒
s n̄ habebis of
ris semitis im
malorū uia·
sa nesciunt
mi ausculta
loqia mea in
recedant ab
ea· in medio
s ſt inuenien
carni sanitas·
cor tuū· qa
Remoue a te
tia labia pro
uli tui recte
tuę pcedant
semitā pedib;
uię tuę sta
lines ad dex
nistrā· auerte
cū tuū·

Ipse aut̄ rectos faciet curs̄ tuos·
itinera aut̄ tua in pace pducet·
fili mi· attende sapientiā meā·
& prudentię meę inclina aurē
tuā· ut custodias cogitationē·
& disciplinā labia tua ꝯseruent·
fauus ēm stillans labia meretricis·
& nitidius oleo guttur ei᷒· Nouissima
aut̄ illi᷒ amara q̄si absinthiū et
acuta q̄si gladius biceps· Fili mi
si spoponderis pro amico tuo· defix
isti apud extraneū manū tuā·
illaqueat᷒ es u̅bis oris tui· ꝛ capt᷒
ppriis sermonib;· Fac ḡ queso qđ
dico fili mi· & temet ipsū libera·
qa incidisti in manū pximi tui·
Discurre· festina· suscita amicū
tuū· ne dederis somnū oculis tuis·
ne dormitent palpebrę tuę· fi
mi eruere q̄si dāmula de manu· &
quasi auis de insidiis aucupis·
Vade ad formicā o piger· & ꝯside
ra uias ei᷒· ꝛ disce sapientiā· Que
cū n̄ habeat ducē nec pceptorē·
nec pncipē· parat estate cibū sibi·
& ꝯgregat in messe qđ comedat·
Usq;quo piger dormis· Quando ꝯ
surges ex somno tuo· Paululū dor
mitabis· paululū dormies· pau
lulū ꝯseres man᷒ ut dormias· &

Zerbst. Krs.- u. St.bibl. Msc. 3, Spiegel vorn

Zerbst, Kir.- u. St.bibl., Msc. 9.5
Spiegel vorn

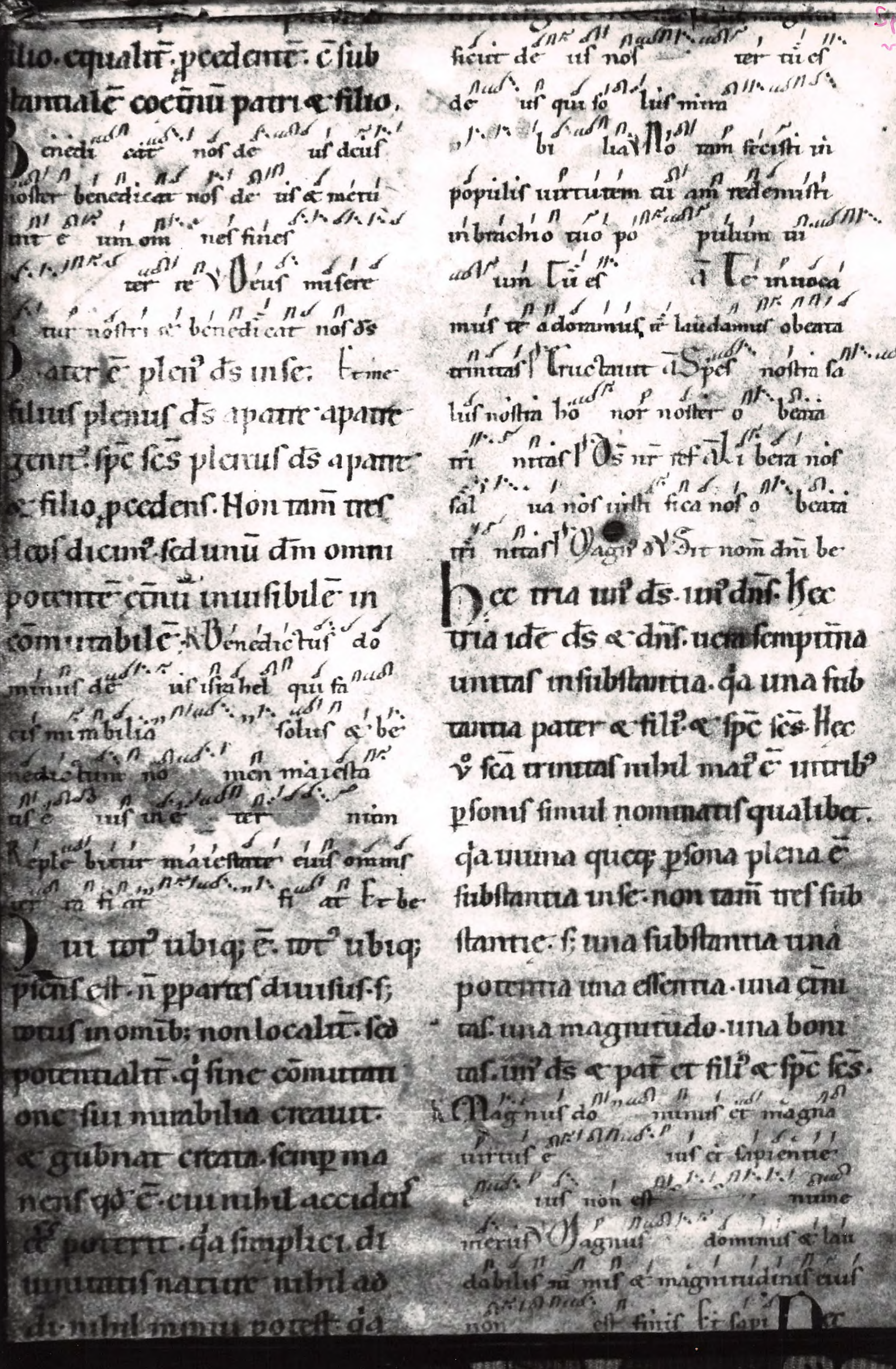

filio. equalit. pcedente. c ſub
ſtantiale coeternu patri & filio.
Benedi cat nos de us deus
noſter benedicat nos de us & metu
ant e um om nes fines
ter re. V Deus miſere
atur noſtri et benedicat nos ds
Pater e plen9 ds in ſe. T me
filius plenus ds a patre a patre
genit9. ſpc ſcs plenus ds a patre
& filio pcedens. Non tam tres
deos dicim9. ſed unu dm omni
potente eternu inuiſibile in
comutabile. R Benedictus do
minus de us iſrahel qui fa
cit mirabilia ſolus & be
nedictum no men maieſta
tis e ius in e ter num
Reple bitur maieſtate eius omnis
ter ra fi at fi at. V be
Qui tot9 ubiq; e. tot9 ubiq;
plenus eſt. n pparte diuiſus. ſ;
totus in omib; non localit. ſed
potentialit. q ſine comutati
one ſui mirabilia creauit.
& gubnat creata. ſemp ma
nens qd e. cui nihil accidere
e potent. qa ſimplici di
uinitatis nature nihil ad
di. nihil minui poteſt. qa

ficit de us nos ter tu es
de us qui ſo lus mira
bi lia. V No tam feciſti in
populis uirtutem tu am redemiſti
in brachio tuo po pulum tu
um. Tu es a Te inuoca
mus te adoramus te laudamus o beata
trinitas. V Tructaut a Spes noſtra ſa
lus noſtra ho nor noſter o beata
tri nitas. V Ds nr ref a. Libera nos
ſal ua nos iuſti fica nos o beata
tri nitas. V Magis a. V Sit nom dni be
Hec tria un9 ds. un9 dns. Hec
tria ide ds & dns. uera ſempitna
unitas in ſubſtantia. qa una ſub
ſtantia pater & fili9 & ſpc ſcs. Hec
u9 ſca trinitas nihil mai9 e in trib9
pſonis ſimul nominatis qualibet.
qa unaqueq; pſona plena e
ſubſtantia in ſe. non tam tres ſub
ſtantie. ſ; una ſubſtantia una
potentia una eſſentia. una eterni
tas. una magnitudo. una boni
tas. un9 ds & pat et fili9 & ſpc ſcs.
R Magnus do minus et magna
uirtus e ius et ſapientie
e ius non eſt nume
rus. V Magnus dominus & lau
dabilis ni mis & magnitudinis eius
non eſt finis. Et ſapi Pr

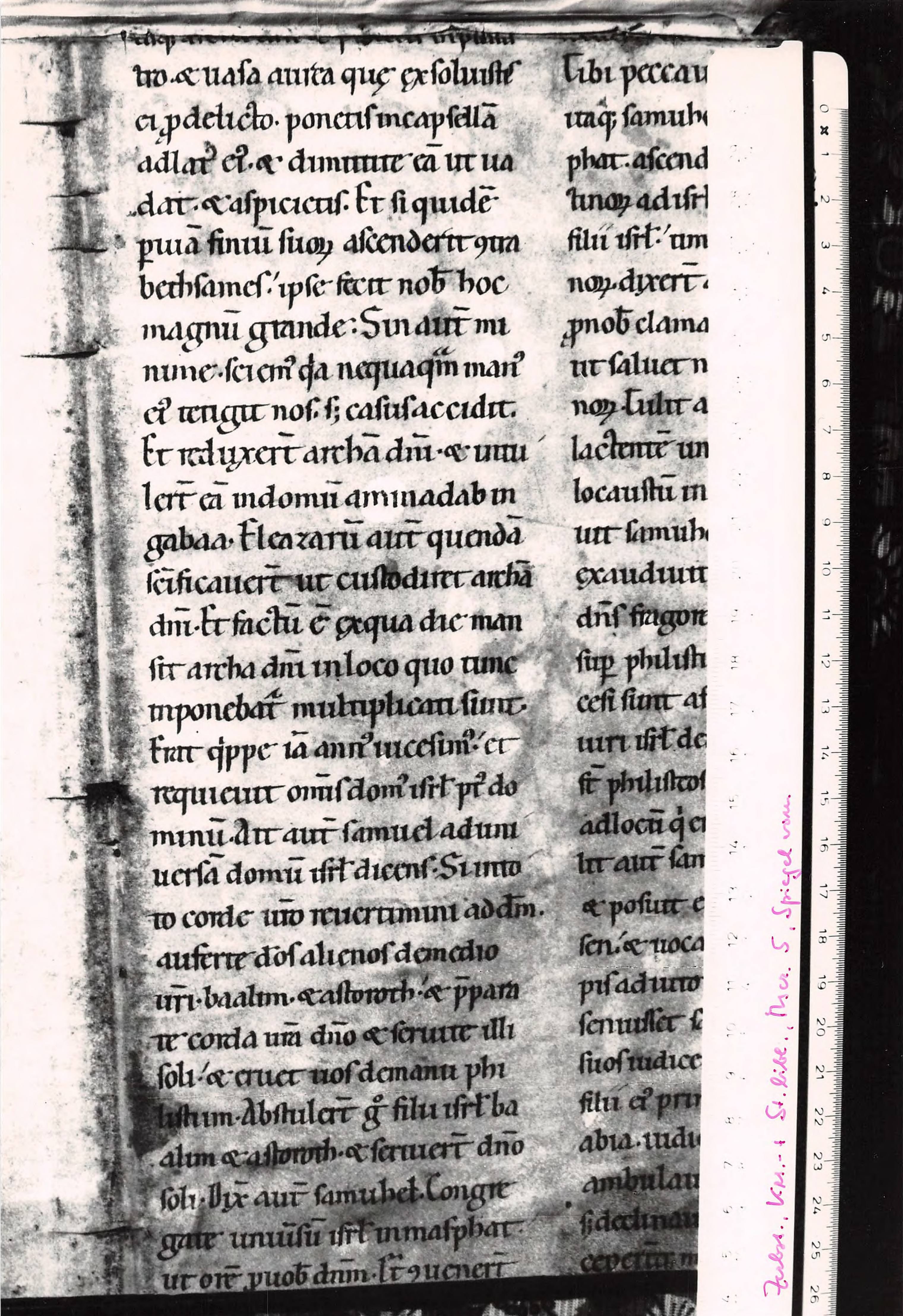

[illegible]
tro· & uasa aurea quę exsoluistis
ei p̄ delicto· ponetis in capsellā
ad lat' ei· & dimittite eā ut ua
dat· & aspicietis· Et si quidē
p uiā finiū suoꝝ ascenderit ꝯtra
bethsames· ipse fecit nob̄ hoc
magnū grande· Sin autē mi
nime· sciem' q'a nequaq̄m man'
ei' tetigit nos· s; casu accidit·
Et reduxerūt archā dn̄i· & intu
lerūt eā in domū aminadab in
gabaa· Eleazarū autē quendā
scificauerūt ut custodiret archā
dn̄i· Et factū ē ex qua die man
sit archa dn̄i in loco quo tunc
inponebat' multiplicati sunt·
Erat q'ppe iā ann' uicesim'· et
requieuit om̄is dom' isrl̄ p' do
minū· Ait autē samuel ad uni
uersā domū isrl̄ dicens· Si in to
to corde u̅r̅o reuertimini ad dn̄m.
auferte d'os alienos de medio
u̅r̅i· baalim· & astoroth· & p̄para
te corda u̅r̅a dn̄o & seruite illi
soli· & eruet uos de manu phi
listiim· Abstulerūt g° filii isrl̄ ba
alim & astoroth· & seruierūt dn̄o
soli· Dix autē samuhel· Congre
gate uniūsū isrl̄ in masphat
ut orē p uob dn̄m· Et ꝯuenerūt

Tibi peccau
itaq; samuh
phat· ascend
tinoꝝ ad isr
filii isrl̄· tim
noꝝ· dixerūt
p nob clama
ut saluet n
noꝝ· Tulit a
lactentē un
locaustū in
uit samuh
exaudiuit
dn̄s fragor
sup philisti
cesi sunt a
uiri isrl̄ de
st philistco
ad locū q̇ e
Tit autē sam
& posuit e
sen· & uoca
p is ad iuto
senuisset s
suos iudice
filii ei' prim
abia· iudic
ambulau
si declinau
ceperūt m

Zeulers., Km. + St. Libe., Mcr. 5, Spiegel vorn